

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön

kelpoisuusvaatimukset valtio-, kunta- ja yksityissektorilla

ISSN 1236-2050
ISBN 978-952-00-2392-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2393-5 (PDF)

Yliopistopaino
Helsinki 2007

Tiivistelmä

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset valtio-, kunta- ja yksityissektorilla. Helsinki, 2007. 47 s. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, ISSN 1236-2050; 2007:18)
ISBN 978-952-00-2392-8 (nid.), ISBN 978-952-00-2393-5 (PDF)

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki ja asetus tulivat voimaan 1.8.2005. Samalla kumottiin aikaisempi asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain tarkoituksena on edistää sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun edellyttämällä, että sosiaalihuollon ammatillisella henkilöstöllä on tarvittava koulutus ja perehtyneisyys. Laadukkaiden palveluiden perusedellytyksenä on tehtävien vaatavuustasoa vastaava koulutus.

Kelpoisuuslain ja -asetuksen mukaisia sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia on noudatettava kaikilla kunnan ja valtion hallinnonaloilla sekä yksityisissä sosiaalipalveluissa, jotka kuuluvat yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain piiriin.

Laissa on määritelty kelpoisuusvaatimukset tehtävänimikkeittäin keskeisiin sosiaalihuollon ammatteihin sekä vähimmäiskoulutusvaatimus muihin sosiaalihuollon ammatillisiin tehtäviin. Laissa on myös määritelty kelpoisuusvaatimukset sosiaalihuollon johtotehtäviin. Laki ei sisällä säännöksiä sosiaalihuollon tehtävärakenteesta tai mitoituksesta.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslakia ja asetusta koskeva opas on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun aikana on tehty yhteistyötä opetusministeriön, opetushallituksen, Suomen Kuntaliiton ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisee tämän oppaan avuksi sekä työnhakijoille että työnantajille sosiaalihuollon ammatillista henkilöstöä rekrytoitaessa valtio-, kunta- ja yksityissektorille.

Asiasanat: henkilöstö, sosiaaliala, sosiaalihuolto, sosiaalipalvelut, sosiaalityö

Sammandrag

Behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården inom den statliga, kommunala och privata sektorn. Helsingfors, 2007. 47 s. (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer, ISSN 1236-2050; 2007:18)
ISBN 978-952-00-2392-8 (inh.), ISBN 978-952-00-2393-5 (PDF)

Lagen och förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården trädde i kraft den 1.8.2005. Samtidigt upphävdes den tidigare förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården.

Syftet med behörighetslagen är att främja socialvårdsklienters rätt till socialvård av god kvalitet samt till gott bemötande genom att förutsätta att yrkesutbildad personal inom socialvården har den utbildning och förtrogenhet som behövs. En grundläggande förutsättning för högklassiga tjänster är utbildning som motsvarar den kompetensnivå som uppgifterna kräver.

Behörighetsvillkoren för personal inom socialvården i enlighet med behörighetslagen och -förordningen skall iakttas vid alla kommunala och statliga förvaltningsområden samt vid de privata socialtjänster som omfattas av lagen om tillsyn över privat socialservice.

Behörighetslagen definierar behörighetsvillkoren enligt yrkesbeteckningar för centrala socialvårdens yrken samt minimikrav på utbildning för övriga yrkesmässiga uppgifter inom socialvården. Lagen beskriver också om behörighetsvillkoren för ledningsuppgifter inom socialvården. Lagen innehåller inga bestämmelser om uppgiftsstrukturen eller dimensioneringen av socialvårdens personal.

En handbok om lagen och förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården har förberetts vid social- och hälsovårdsministeriet. Under förberedningen har man samarbetat med undervisningsministeriet, utbildningsstyrelsen, Finlands kommunförbund och Kommunala arbetsmarknadsverket.

Social- och hälsovårdsministeriet ger ut handboken för att hjälpa arbetssökanden och arbetsgivaren när yrkesutbildad person inom socialvården rekryteras till den statliga, kommunala och privata sektorn.

Nyckelord: personal, sociala området, socialarbete, socialtjänster, socialvård

Summary

Qualification requirements for social services professionals in the state, municipal and private sectors in Finland. Helsinki, 2007. 47 pp. (Publications of the Ministry of Social Affairs and Health, Finland, ISSN 1236-2050; 2007:18)
ISBN 978-952-00-2392-8 (pb), ISBN 978-952-00-2393-5 (PDF)

The Act and Decree on the Qualification Requirements for Social Services Professionals entered into force on 1 August 2005. The previous Decree was repealed in the same context.

The aim of the Act is to promote the right of the social services clients to good quality social services and to good treatment by requiring that the professionals employed in social services have the necessary education and familiarity with the work. The basic requirement for quality services is completed education that responds to the demands of the work.

The qualification requirements for social services staff in accordance with the above-mentioned Act and Decree must be followed in all local government and regional and central government sectors, as well as in private social services that are governed by the Act on the Supervision of Private Social Services.

The Act lays down the qualification requirements by occupational title for social services professions as well as the minimum requirement for education for other professional posts within social services. The Act also lays down the qualification requirements for management posts in social services. It does not include provisions on the task structure of social services staff or on staffing.

The handbook dealing with the Act and Decree on Qualification Requirements for Social Services Professionals has been prepared at the Ministry of Social Affairs and Health. In preparing the handbook the Ministry cooperated with the Ministry of Education, the National Board of Education, the Association of Finnish Local and Regional Authorities and the Commission for Local Authority Employers.

The Ministry of Social Affairs and Health publishes the handbook for the use of both job applicants and employers when recruiting staff for the state, municipal and private sectors.

Key words: social services, social services sector, social welfare, social work, staff

SISÄLLYS

1 Johdanto	11
2 Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain soveltamisala	12
2.1 Kunnan ja valtion järjestämä sosiaalihuolto	12
2.2 Yksityiset sosiaalipalvelut.....	14
2.3 Tehtävät, joihin lakia ei sovelleta	14
2.4 Ohjeet ja päätökset	14
2.5 Korkeakoulututkinnot	15
3 Kelpoisuusvaatimukset ammattinimikkeittäin.....	16
3.1 Sosiaalityöntekijä	16
3.1.1 Kelpoisuus sosiaalityöntekijän tehtäviin.....	16
3.1.2 Sosiaalityöntekijöitä koskevat siirtymäsäännökset.....	17
3.2 Sosiaaliasiamies	20
3.3 Lastenvalvoja	21
3.4 Sosiaaliohjaaja	22
3.4.1 Kelpoisuusvaatimukset sosiaaliohjaajan tehtäviin.....	22
3.4.2 Sosiaaliohjaajaa koskevat siirtymäsäännökset.....	23
3.5 Lastentarhanopettaja	23
3.5.1 Kelpoisuusvaatimukset.....	23
3.5.2 Lastentarhanopettajia koskevat siirtymäsäännökset.....	24
3.6 Lähihoitaja	25
3.6.1 Kelpoisuusvaatimukset lähihoitajan tehtäviin.....	25
3.6.2 Lähihoitajia koskeva siirtymäsäännös.....	26
3.7 Sosiaalihuollon erityistyöntekijä.....	27
3.7.1 Sosiaalihuollon erityistyöntekijän kelpoisuusvaatimukset.....	27
3.7.2 Erityislastentarhanopettaja	27
3.7.3 Kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijä	28
3.8 Muut sosiaalihuollon ammatilliset tehtävät	29
4 Sosiaalihuollon johtotehtävät	31
4.1 Johtotehtävien kelpoisuusvaatimukset	31
4.2 Riittävä johtamistaito	31
4.3 Kunnan tai kuntayhtymän hallinnolliset johtotehtävät	31
4.4 Sosiaalityön ja päivähoidon ammatilliset johtotehtävät.....	32
4.5 Muut asiakastyön ohjausta edellyttävät johtotehtävät	33
4.6 Yksityisiä sosiaalipalveluja tuottavien toimintayksiköiden vastuuhenkilöt	34
5 Yleiset säännökset.....	35
5.1 Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista.....	35
5.2 Yleiset siirtymäsäännökset.....	36
5.3 Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen	37
5.4 Ulkomailla suoritettut tutkinnot	37

LIITTEET

LIITE 1	Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005).....	39
LIITE 2	Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (608/2005).....	43
LIITE 3	Suomen koulutusjärjestelmä.....	45

1 Johdanto

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki (272/2005, jäljempänä kelpoisuuslaki), tuli voimaan 1.8.2005. Sosiaalihuollon kelpoisuuslakia täydentää valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (608/2005, jäljempänä kelpoisuusasetus).

Kelpoisuuslain ja -asetuksen mukaisia sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia on noudatettava kaikilla kunnan ja valtion hallinnonaloilla sekä yksityisissä sosiaalipalveluissa, jotka kuuluvat yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain (603/1996, jäljempänä valvontalaki) piiriin. Uusi lainsäädäntö on soveltamisalaltaan laajempi kuin uudistuksen yhteydessä kumottu asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista (804/1992).

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain tarkoituksena on edistää sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun edellyttämällä, että sosiaalihuollon ammatillisella henkilöstöllä on tarvittava koulutus ja perehtyneisyys. Laadukkaiden palveluiden perusedellytyksenä on tehtävien vaativuustasoa vastaava koulutus.

Sosiaalihuollon tehtävissä vaadittavia kelpoisuuksia on täsmennetty ja ne on saatettu vastamaan uudistuneita koulutusrakenteita. Siirtymäsäännöksillä turvataan aiempien koulutusjärjestelmien mukaisesti tutkintonsa suorittaneiden kelpoisuuden säilyminen.

Laissa on määritelty kelpoisuusvaatimukset tehtävänimikkeittäin keskeisiin sosiaalihuollon ammatteihin sekä vähimmäiskoulutusvaatimus muihin sosiaalihuollon ammatillisiin tehtäviin. Laissa on myös määritelty kelpoisuusvaatimukset sosiaalihuollon johtotehtäviin. Laki ei sisällä säännöksiä sosiaalihuollon henkilöstömitoituksesta tai -rakenteesta. Sosiaalialan ammatillisen henkilöstön tehtävärakennetta koskeva valtakunnallinen suositus on annettu toukokuussa 2007 (Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävärakennesuositus, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007:14).

Tämän julkaisun luku 2 käsittelee kelpoisuuslain soveltamisalaa. Luvussa 3 selvitetään sosiaalihuollon tehtävissä vaadittavia kelpoisuuksia ammattinimikkeittäin. Luku 4 koskee sosiaalihuollon johtotehtäviä. Julkaisun luvussa 5 on kaikkia sosiaalihuollon ammattihenkilöitä koskevia yleisiä säännöksiä.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslakia ja asetusta koskeva opas on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun aikana on tehty yhteistyötä opetusministeriön, opetushallituksen, Suomen Kuntaliiton ja Kunnallisen työmarkkinailaitoksen kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toivoo, että julkaisu olisi avuksi sekä työnhakijoille että työnantajille sosiaalihuollon ammatillista henkilöstöä rekrytoitaessa valtio-, kunta- ja yksityissektoreille.

2 Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain soveltamisala

2 §

Tätä lakia sovelletaan kelpoisuuksiin, joita vaaditaan sosiaalihuollon ammatilliselta henkilöstöltä, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan tässä laissa:

- 1) *sosiaalihuoltolain (710/1982) 13 §:ssä mainittuja tehtäviä, joiden järjestämisestä huolehtii sosiaalihuoltolain 6 §:n mukainen toimielin, muu kunnan tai kuntayhtymän toimielin taikka valtio;*
- 2) *tehtäviä, jotka kuuluvat yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetussa laissa (603/1996) tarkoitettuihin sosiaalipalveluihin.*

Tätä lakia ei sovelleta sosiaalihuoltolain 20 §:ssä tarkoitetun kotipalvelun tukipalveluissa vaadittaviin kelpoisuuksiin.

2.1 Kunnan ja valtion järjestämä sosiaalihuolto

Sosiaalihuollon kelpoisuuslaki on sosiaalihuollon tehtävissä vaadittavia kelpoisuuksia koskeva yleislaki. Laki on soveltamisalaltaan laajempi kuin 1.8.2005 saakka voimassa ollut asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista, jota sovellettiin kuntien sosiaalitoimessa ja yksityisissä sosiaalipalveluissa. Uuden lain soveltamisala laajeni koskemaan sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia **kaikilla kunnan ja valtion hallinnonaloilla**.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslakia sovelletaan kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa työskenteleviin sosiaalihuollon ammattihenkilöihin. Laki koskee esimerkiksi päivähoiton ammatillisesta henkilöstöstä riippumatta siitä, mille hallinnonalalle päivähoito on kunnassa sijoitettu. Lain soveltamisalan piiriin kuuluu myös sairaaloissa ja muissa terveydenhuollon yksiköissä työskentelevä sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö.

Kelpoisuuslain ja -asetuksen mukaisia sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia on sovellettava myös valtion palveluksessa työskentelevään sosiaalihuollon ammatilliseen henkilöstöön. Esimerkiksi Vankeinhoitolaitoksen, Kriminaalihuoltolaitoksen, valtion koulukotien, työvoiman palvelukeskusten ja poliisin organisaatioissa työskentelevää sosiaalihuollon henkilöstöä valittaessa on noudatettava kelpoisuuslakia ja -asetusta.

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 13 §:ssä mainittuja tehtäviä, joiden järjestämisestä huolehtii joko kunta, kuntayhtymä tai valtio. Pykälän 1 momentin mukaan näihin tehtäviin kuuluu muun muassa sosiaalipalvelujen järjestäminen. Sosiaalipalvelut on määritelty sosiaalihuoltolain 17 §:ssä. Sosiaalipalveluja ovat:

- sosiaalityö
- kasvatus- ja perheneuvonta
- kotipalvelut

- asumispalvelut
- laitoshuolto
- perhehoito sekä
- vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta ja vammaisten henkilöiden työtoiminta

Lisäksi sosiaalipalveluja ovat 17 §:n mukaan sosiaalihuollon erityislaeissa säädetty palvelut kuten:

- lasten ja nuorten huollon järjestäminen, josta säädetään lastensuojelulaissa (683/1983) (uusi lastensuojelulaki 417 /2007 tulee voimaan 1.1.2008)
- lasten päivähoidon järjestäminen, josta säädetään lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973)
- kehitysvammaisten erityishuollon järjestäminen, josta säädetään kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977)
- vammaisuuden perusteella järjestettävien palvelujen ja tukitoimien järjestäminen, josta säädetään vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987)
- päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvien palveluiden järjestäminen, josta säädetään päihdehuoltolaissa (41/1986)
- lastenvalvojalle säädettyjen tehtävien ja muiden isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen liittyvien palvelujen järjestäminen, joista säädetään isyyslaissa (700/1975)
- elatusavun turvaamiseen liittyvien palvelujen järjestäminen, josta säädetään lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975) ja elatusturvalaissa (671/1998)
- ottolapsineuvonnan järjestäminen, josta säädetään lapseksi ottamisesta annetussa laissa (153/1985)
- perheasioiden sovittelun järjestäminen, josta säädetään avioliittolaissa (234/1929)
- lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden järjestäminen, josta säädetään lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa laissa (619/1996) sekä
- kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen, josta säädetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001)

Sosiaalihuoltolain 13 §:n mukaisesti sosiaalihuoltoon kuuluvat lisäksi:

- toimeentulotuen antaminen kunnassa oleskelevalle henkilölle
- sosiaaliavustusten suorittaminen
- sosiaalisen luoton myöntäminen
- ohjauksen ja neuvonnan järjestäminen sosiaalihuollon ja muun sosiaaliturvan etuuksista ja niiden hyväksikäyttämisestä
- sosiaalihuoltoa ja muuta sosiaaliturvaa koskevan tiedotustoiminnan järjestäminen sekä
- sosiaalihuoltoa ja muuta sosiaaliturvaa koskevan koulutus-, tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan järjestäminen.

2.2 Yksityiset sosiaalipalvelut

Sosiaalihuollon kelpoisuuslakia, samoin kuin aiempaa kelpoisuusasetustakin, sovelletaan niihin yksityisiin sosiaalipalveluihin, jotka kuuluvat yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain piiriin. Valvontalain piiriin kuuluvat palvelut ovat joko luvanvaraisia tai ilmoituksenvaraisia palveluja. Valvontalaissa yksityisillä sosiaalipalveluilla tarkoitetaan yksityisen henkilön tai yhteisön tuottamia lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoidon, vammaisten, kehitysvammaisten, vanhusten tai päihdehuollon palveluja ja muita vastaavia sosiaalihuollon palveluja, joita palvelujen tuottaja antaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla. Valvontalain 3 §:n 2 momentin mukaan yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajien henkilöstön on täytettävä samat kelpoisuusehdot kuin kunnan tai kuntayhtymän vastaavissa tehtävissä työskentelevältä henkilöstöltä vaaditaan.

2.3 Tehtävät, joihin lakia ei sovelleta

Lakia sovelletaan nimensä mukaisesti vain sosiaalihuollon **ammattilliseen** henkilöstöön. Soveltamisalan piiriin eivät siten kuulu esimerkiksi omaishoitajat tai vapaaehtoistyöntekijät.

Lakia ei myöskään sovelleta sosiaalihuollon organisaatiossa tai toimintayksikössä hoidettaviin tehtäviin, joiden hoitaminen ei edellytä **sosiaalihuollon ammatillista** osaamista. Tällaisia tehtäviä ovat mm. terveydenhuollon tehtävät, taloustoimiston tehtävät, kiinteistön huoltotehtävät sekä keittiöhenkilökunnan tehtävät. Terveystoiminnon henkilöstö, esimerkiksi lääkärit, psykologit ja sairaanhoitajat kuuluvat terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) piiriin. Ks. kuitenkin usean eri alan osaamista edellyttävät johtotehtävät luku 4.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslaki syrjäytyy yleislakina aina, jos asiasta on olemassa erityislaki. Perhehoitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset on määritelty perhehoitajalaissa (312/1992). Avioliittolaissa (234/1929) tarkoitettu perheasioiden sovittelu sekä lapsen huoltoa ja tapamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa laissa (619/1996) tarkoitettu sovittelutehtävät eivät myöskään kuulu sosiaalihuollon kelpoisuuslain soveltamisalaan, koska kelpoisuudesta näihin tehtäviin säädetään erikseen mainituissa laeissa (avioliittolaki 23 §, täytäntöönpanolaki 9 §).

Kelpoisuuslain 2 §:n 3 momentin mukaisesti sosiaalihuollon kelpoisuuslakia ei sovelleta sosiaalihuoltolain mukaisiin kotipalvelun tukipalveluihin. Tukipalvelut on määritelty sosiaalihuoltoasetuksen (607/1983) 9 §:n 2 kohdassa. Sen mukaisesti tukipalveluja ovat muun muassa ateria-, vaatehuolto-, kylvytys-, siivous-, kuljetus-, saattaja- sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut.

2.4 Ohjeet ja päätökset

Lakia alemmanasteisilla normeilla (asetukset, ohjeet ja päätökset) ei voida poiketa kelpoisuuslain vaatimuksista. Asetuksella voidaan kuitenkin täsmentää lain asettamia vaatimuksia. Työnantaja voi myös tehtävän luonteen mukaisesti esittää viran- tai työnhakuilmoituksessa

muita tekijöitä, jotka ovat eduksi tietyn viran tai työn hoitamisessa, esim. kielitaito tai tietynlainen työkokemus.

Työnantaja ei voi laajentaa lakisääteisiä kelpoisuuksia katsomalla, että muukin kuin laissa säädetty samantasoinen koulutus tuottaisi kelpoisuuden. Työnantaja ei voi jättää osaa lakiin kirjatuihin kelpoisuusvaatimuksista pois. Tilanteisiin, joissa kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ei ole, sovelletaan kelpoisuuslain 12 §:ää.

Jos ainoa tehtävään soveltuva koulutus on esimerkiksi sairaanhoitajan koulutus, tämä tulee todeta hakuilmoituksessa ja sovellettavaksi tulee terveydenhuollon ammatinharjoittamislaki.

2.5 Korkeakoulututkinnot

Korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) 1 §:n mukaisesti korkeakoulututkintoja ovat yliopistoissa suoritettavat alemmat ja ylempät korkeakoulututkinnot, maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavat tutkinnot sekä ammattikorkeakouluissa suoritettavat ammattikorkeakoulututkinnot ja ylempät ammattikorkeakoulututkinnot sekä väliaikaisissa ammattikorkeakouluissa suoritettavat ammattikorkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon kokeilusta annetussa laissa (645/2001) tarkoitettavat ammattikorkeakoulun jatkotutkinnot.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslaissa ja -asetuksessa:

- **Korkeakoulututkinnolla** tarkoitetaan siis vähintään alemmaa yliopistollista tutkintoa taikka ammattikorkeakoulututkintoa.
- Siirtymäsäännösten mukaisesti myös ammattikorkeakoulututkintoja edeltäneet opistoasteen tutkinnot tuottavat kelpoisuuden tehtäviin, joissa edellytetään korkeakoulututkintoa.
- Ylempi yliopistollinen korkeakoulututkinto sekä ylempi ammattikorkeakoulututkinto vastaavat tasoltaan **ylempää korkeakoulututkintoa**.

Vaaditun tutkinnon tason lisäksi jokaisen tehtävän osalta on otettava huomioon mahdolliset muut kelpoisuusvaatimukset, esimerkiksi tiettyjen opintojen suorittaminen, tutkinnon soveltuvuus ko. tehtävään, johtamistaito tms.

3 Kelpoisuusvaatimukset ammattinimikkeittäin

Sosiaalihuollon kelpoisuuslaissa on säännelty keskeisten sosiaalihuollon tehtävien kelpoisuusvaatimukset ammattinimikkeittäin. Lakiin sisältyy **sosiaalityöntekijöiden, sosiaaliamiesten, lastenvalvojen, sosiaaliohjaajien, lastentarhanopettajien ja lähihoitajien** kelpoisuusvaatimukset.

Kaikkia **sosiaalihuollon erityistyöntekijöitä** koskee kelpoisuuslain 9 §. Pykälää täydentää sosiaalihuollon kelpoisuusasetuksen 2 §, jossa on määritelty tarkemmin **erityislastentarhanopettajilta** sekä **kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijöiltä** edellytettävä erikoistumiskoulutus.

Sosiaalihuollon johtotehtävistä käytettäviä ammattinimikkeitä ei ole määritelty laissa. Sosiaalihuollon johtotehtävien kelpoisuusvaatimuksia käsitellään luvussa 4.

Muita sosiaalihuollon tehtäviä, joiden ammattinimikkeitä ei ole nimenomaisesti mainittu laissa, koskee kelpoisuuslain 11 §.

3.1 Sosiaalityöntekijä

3.1.1 Kelpoisuus sosiaalityöntekijän tehtäviin

3 §

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalityöntekijän tehtäviin on ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityössä.

Ennen 1.8.2005 opintonsa suorittaneiden henkilöiden kelpoisuudesta sosiaalityöntekijän tehtäviin säädetään kelpoisuuslain 14 §:ssä ja sitä täydentävässä kelpoisuusasetuksen 3 §:ssä. Opiskelijoiden mahdollisuudesta saada sosiaalityöntekijän kelpoisuus suorittamalla kumotun kelpoisuusasetuksen mukaiset sosiaalityön opintonsa 31.7.2008 mennessä säädetään niin ikään kelpoisuuslain 14 §:ssä. Näitä selostetaan tarkemmin kohdassa 3.1.2.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 3 §:n mukaisesti sosiaalityöntekijän kelpoisuusvaatimuksena ovat:

- 1) ylempi korkeakoulututkinto **sekä**
- 2) pääaineen laajuiset yliopistolliset opinnot sosiaalityössä.

Molempien vaatimusten on täyttyvä, jotta henkilöllä olisi sosiaalityöntekijän kelpoisuus. Ylempi korkeakoulututkinto tarkoittaa ylempää yliopistossa suoritettua korkeakoulututkintoa taikka ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

Ylemmän korkeakoulututkinnon lisäksi henkilöllä on oltava suoritettuna pääaineen laajuiset yliopistolliset opinnot sosiaalityössä. Sana yliopistollinen lisättiin pykälään eduskuntakäsitte-

lyn aikana. Yliopistollisilla opinnoilla tarkoitetaan yliopiston hyväksymien tutkintovaatimusten mukaisia sosiaalityön opintoja.

Yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) sekä yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä, yliopistojen koulutusohjelmista ja erikoistumiskoulutuksista annetun opetusministeriön asetuksen (568/2005) nojalla sosiaalityön pääaineopinnot voi suorittaa Helsingin, Jyväskylän, Kuopion, Lapin, Tampereen ja Turun yliopistoissa. Yliopistojen tutkintovaatimusten mukaisia sosiaalityön opintoja voidaan suorittaa myös avoimessa korkeakouluopetuksessa.

Myös muuta kuin sosiaalityötä pääaineenaan opiskellut henkilö voi saada sosiaalityöntekijän kelpoisuuden suorittamalla sosiaalityön pääaineopintoja vastaavat yliopistolliset opinnot varsinaisen pääaineensa lisäksi. Sosiaalityön opinnot voivat sisältyä tutkintoon tai ne voidaan suorittaa erillisinä opintoina tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslaissa ei eritellä tarkemmin sosiaalityöntekijän työtehtäviä. Kuntien sosiaalitoimissa työskentelevien sosiaalityöntekijöiden tehtävät perustuvat suurelta osin sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitetun toimielimen toimivallan siirtoon. Kunnan sosiaalilautakunnan tehtäviksi määriteltyjen yksilöä koskevien päätösten teosta vastaa käytännössä kunnan sosiaalityöntekijä. Tehtävistä, joissa edellytetään sosiaalityöntekijän kelpoisuutta, säädetään paitsi sosiaalihuoltolaissa myös esimerkiksi lastensuojelulaissa. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut tehtäväraakenteita koskevan suosituksen vuonna 2007.

Sosiaalityöntekijöitä koskevien kelpoisuussäännösten on vakiintuneesti tulkittu koskevan myös niitä päihdehuollon tehtäviä, joita tehdään sosiaaliterapeutin nimikkeellä. Tarkoituksena on, että myös päihdehuollossa käytettäisiin jatkossa sosiaalityöntekijän ammattinimikettä. Eriytisnimikkeiden käyttö on suositeltavaa, jos tehtävä edellyttää erikoistumiskoulutusta. Ks. kohta 3.7.1.

3.1.2 Sosiaalityöntekijöitä koskevat siirtymäsäännökset

14.1 ja 14.3 §

Tehtäviä, joihin tämän lain mukaan vaaditaan sosiaalityöntekijän kelpoisuus, voi hoitaa myös henkilö, joka tämän lain voimaan tullessa oli kelpoinen vastaavaan tehtävään sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen (804/1992) 2 §:n 1 momentin tai mainitun asetuksen siirtymäsäännösten nojalla.

Tarkempia säännöksiä 1 momentin soveltamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuuksia koskevaa säätelyä on uudistettu useampaan kertaan ajalla 1950 – 1992. Siirtymäsäännöksistä on muodostunut vaikeaselkoinen kokonaisuus, mutta niillä on turvattu kaikkien aikaisempien säännösten kelpoisuusehdot täyttävien henkilöiden kelpoisuuden säilyminen. Säännösten tulkinnassa on esiintynyt jonkin verran vaihtelua maan eri osissa. Tarkoitus on, että uusi asetus ja opas turvaavat eri yliopistoissa suoritettujen tutkin-
tojen yhdenvertaisen arvioinnin kelpoisuutta määritettäessä.

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 3 §:ään on koottu siirtymäsäännökset koskien sosiaalihuollon hallinnosta annettua lakia (34/1950), sosiaalihuollon hallinnosta annettua asetusta (144/1950) ja sen muutosta (945/1980), sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annettua asetusta (888/1983) sekä sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annettua asetusta (804/1992).

Pääperiaatteena on, että henkilöt, jotka ovat olleet kelpoisia sosiaalityöntekijän tehtäviin aikaisemman sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen mukaan, ovat kelpoisia myös uuden lain mukaan.

A)

Ennen vuotta 1984 suoritettu soveltuva tutkinto

1. Sosiaalityöntekijän tehtäviin on kelpoinen se, joka ennen vuotta 1984 on suorittanut virkaan soveltuvan tutkinnon ja ennen vuoden 1983 loppua on toiminut sosiaalityön tehtävissä vähintään yhdeksän kuukautta. Edellä mainittu tutkinto ja työkokemus eivät kuitenkaan tuota kelpoisuutta sosiaalijohtajan ja sosiaalisihteerin virkoihin.

Tässä kohdassa tarkoitetut virkaan soveltuvat tutkinnot ovat:

- Tampereen yliopistossa suoritettu nuorisotyön tutkinto tai yhteiskunnallinen tutkinto, johon sisältyy vähintään keskikurssi sosiaalipolitiikasta
- ylempi tai alempi korkeakoulututkinto, johon yhteiskunta- tai käyttäytymistieteellisen pääaineen lisäksi sisältyy arvosana sosiaalipolitiikka tai yhteiskuntapolitiikka -nimisessä oppiaineessa
- sosiaalihoitajan tutkinto
- diakonitutkinto
- seurakuntakuraattoritutkinto

Työkokemus sosiaalityön tehtävissä tarkoittaa työkokemusta tehtävässä, joka edellyttää sosiaalityön ammatillista osaamista. Työntekijä voi katsoa työkokemuksen sosiaalityön tehtäväksi, vaikka virkanimikkeenä olisi ollut muukin kuin sosiaalityöntekijä, jos tehtävä on ollut sosiaalityön osaamista edellyttävä.

Kelpoisuusasetuksessa tarkoitetun diakonitutkinnon (diakonia- ja sosiaalityön tutkinnon) on voinut suorittaa ennen vuotta 1984 Luther-opistossa sekä Sisälähetysseuran opistossa.

2. Sosiaalityöntekijän tehtäviin on kelpoinen henkilö, joka on kelpoinen sosiaalityöntekijän virkaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 67 §:n mukaan. (Ks. muut yleiset siirtymäsäännökset, luku 5.2.)

B)

Ennen vuotta 1993 suoritettu pätevyyskoulutus

Kelpoisuus sosiaalityöntekijän tehtäviin on myös henkilöllä, joka on suorittanut sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan sosiaalityöntekijän pätevyyskoulutuksen vuoden

1992 loppuun mennessä. Pätevöitymiskoulutuksesta vastasivat yliopistot ja sitä järjestettiin vuodesta 1982 lähtien. Koulutuksen suorittamisesta annettiin erillinen todistus.

C)

Muut ennen 1.8.2005 suoritettut tutkinnot

Edellisten lisäksi sosiaalityöntekijän kelpoisuuden tuottavat ennen kelpoisuuslain voimaantuloa suoritettu:

1. Ylempi korkeakoulututkinto

ja

vähintään 55 opintoviikon laajuiset sosiaalityön opinnot, joihin sisältyy ohjattu harjoittelu mukaan luettuna käytännön opetusta vähintään 15 opintoviikkoa sekä sosiaalityön alueeseen kuuluva pro gradu -tutkielma.

Edellä mainitut sosiaalityön opinnot voivat sisältyä tutkintoon tai ne on voitu suorittaa erillisinä opintoina.

2. Ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy vähintään aineopinnot tai cum laude approbatur -arvosana sosiaalipolitiikka tai yhteiskuntapolitiikka -nimisessä oppiaineessa ja joko tutkintoon sisältyvät tai sen lisäksi suoritettavat **riittävät sosiaalityön opinnot**.

Riittäväillä sosiaalityön opinnoilla tarkoitetaan:

- vähintään 30 opintoviikon laajuisia sosiaalityön opintoja, jos opinnot on suoritettu ennen 1.8.2005
- vähintään 20 opintoviikon laajuisia sosiaalityön opintoja, jos opinnot on suoritettu ennen 1.8.1999
- vähintään 13 opintoviikon laajuisia sosiaalityön opintoja tai kasvatustieteiden erikoistutkimuskoulutusta, jos opinnot on suoritettu ennen vuotta 1986
- vuosina 1978—1981 Helsingin ja Jyväskylän yliopistossa järjestettyjen sosiaalityön täydennyskurssien oppimäärää sekä
- Svenska Medborgarhögskolan -nimisessä korkeakoulussa suoritettua sosionomin tutkintoa, jossa on sosiaalihuolto pääaineena

3. Sosiaalihuoltajan tutkinto tai siihen rinnasteisen Svenska social- och kommunalhögskolan -nimisen Helsingin yliopiston yksikön tutkinto (politics kandidat tai 1.8.2000 asti sociomexamen).

D)

Opiskelijoita koskevat siirtymäsäännökset

14.2 §

Opiskelija, joka tämän lain voimaan tullessa on hyväksytty yliopistoon opiskelemaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuk-

sen (804/1992) 2 §:n 1 momentin mukaisia opintoja, on opinnot suoritettuaan kelpoinen tässä laissa tarkoitettuihin sosiaalityöntekijän tehtäviin edellyttäen, että opinnot suoritetaan loppuun viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2008.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 14.2 §:n mukaisesti opiskelija voi saada sosiaalityöntekijän kelpoisuuden suorittamalla loppuun keskeneräiset opintonsa edellyttäen että:

- 1) opinto-oikeus on saatu ennen 1.8.2005
- 2) opinto-oikeus sisältää oikeuden suorittaa kumotun sosiaalihuollon kelpoisuusehdoista annetun asetuksen (804/1992) 2 §:n 1 momentin mukaiset opinnot
- 3) opinnot suoritetaan loppuun 31.7.2008 mennessä

Lain sanamuodon mukaisesti edellytyksenä on, että opinto-oikeus on saatu ennen 1.8.2005, mutta opintojen suorittamisen voi aloittaa mainitun päivämäärän jälkeenkin.

Opiskelija, joka on suorittanut tutkinnon ennen kelpoisuuslain voimaantuloa mutta jolta puuttuu kumotun asetuksen (804/1992) mukaisia sosiaalityöntekijän kelpoisuuden tuottavia opintoja, voi saada kelpoisuuden suorittamalla riittävät tutkintoa täydentävät opinnot 31.7.2008 mennessä. Edellytyksenä on, että opiskelija on saanut täydentävien opintojen suorittamiseen tarvittavan opinto-oikeuden ennen 1.8.2005.

Kumotun asetuksen siirtymäsäännösten mukaisten opintojen loppuun suorittaminen ei tuota sosiaalityöntekijän kelpoisuutta. Opinnot, jotka opiskelijan tulisi suorittaa 31.7.2008 mennessä kelpoisuuden saamiseksi, ovat:

- 1) ylempi korkeakoulututkinto ja vähintään 55 opintoviikon laajuiset sosiaalityön opinnot, joihin sisältyy ohjattu harjoittelu mukaan luettuna käytännön opetusta vähintään 15 opintoviikkoa sekä sosiaalityön alueeseen kuuluva pro gradu -tutkielma; tai
- 2) ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy vähintään aineopinnot tai cum laude approbatur -arvosana sosiaalipolitiikka tai yhteiskuntapolitiikka -nimisessä oppiaineessa ja joko tutkintoon sisältyvät tai sen lisäksi suoritettavat vähintään 30 opintoviikon laajuiset sosiaalityön opinnot; tai
- 3) Svenska social- och kommunalhögskolan -nimisen Helsingin yliopiston yksikön politices kandidat -niminen tutkinto.

Tarkempia ohjeita opintojen suorittamisesta ja opintopisteiden muuntamisesta opintoviikoiksi saa yliopistoista.

3.2 Sosiaaliasiamies

4 §

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 24 §:ssä tarkoitettun sosiaaliasiamiehen tehtäviin on tämän lain 3 §:n mukainen kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus.

Sosiaaliasiamiehen tehtävät on määritelty sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000, jäljempänä sosiaalihuollon asiakaslaki). Sosiaaliasiamiehen tehtä-

viin kuuluu asiakkaiden neuvonta sosiaalihuollon asiakaslain soveltamiseen liittyvissä asioissa, asiakkaiden avustaminen sosiaalihuollon asiakaslaisissa tarkoitetun muistutuksen tekemisessä, asiakkaan oikeuksista tiedottaminen sekä toimiminen muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi sosiaaliamiehen tulee seurata sosiaalihuollon asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja antaa siitä selvitys vuosittain kunnanhallitukselle.

Sosiaaliamiehen toimenkuvaan kuuluu kunnan sosiaalihuollon kehittämistehtäviä viime kädessä vuosittaisen raportointivelvollisuuden kautta, minkä vuoksi edellytetään, että sosiaaliamiehellä on sosiaalihuollon tuntemusta. Mikäli tehtävään valitaan muun koulutuksen kuin sosiaalityöntekijän tehtäviin kelpoisuuden antavan tutkinnon suorittanut henkilö, edellytyksenä on soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon lisäksi muulla tavoin osoitettu alan tuntemus. Sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (sosionomi AMK) katsotaan sisältävän riittävän alan tuntemuksen. Sosiaaliamiehen kelpoisuusvaatimukseen ei sisälly vaatimusta asiakastyökokemuksesta tai tiettyjen opintojen suorittamisesta, vaan alan riittävän tuntemuksen arvioiminen jää työnantajan tehtäväksi.

Tietyn koulutuksen soveltuvuus määräytyy tehtävien luonteen perusteella. Sosiaaliamiehen tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää hyvää sosiaalihuollon ja sen lainsäädännön sekä hallinnon tuntemusta. Asiakkaan oikeusturvan toteutumisen kannalta sosiaaliamiehen ammattitaidolla on oleellinen merkitys. Sosiaalihuollon kelpoisuuslakia koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto voi olla esimerkiksi ylempi oikeustieteellinen korkeakoulututkinto. Myös muuta ylempää korkeakoulututkintoa, joka antaa valmiudet hallinnollista ja juridista osaamista edellyttäviin tehtäviin, voidaan pitää sosiaaliamiehen tehtäviin soveltuvana.

Sosiaaliamiehet, jotka eivät täytä lain kelpoisuusvaatimuksia voivat jatkaa nykyisissä tehtävissään, mutta heitä ei voida valita uudelleen sosiaaliamiehen tehtäviin. (Ks. s. 28, kelpoisuuslaki 17.2 §)

3.3 Lastenvalvoja

5 §

Kelpoisuusvaatimuksena isyyslaissa (700/1975) tarkoitetun lastenvalvojan tehtäviin on tämän lain 3 §:n mukainen kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kelpoisuus tulee olla myös henkilöllä, jonka tehtäviin kuuluu vastata lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 8 §:ssä tai lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 8 §:ssä tarkoitettujen sopimusten valmistelusta.

Isyyslain (700/1975) mukaan lastenvalvojan tehtäviin kuuluu avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten isyyden selvittäminen ja isyyden tunnustamisen voimaansaattaminen. Tehtäviin sisältyy isyyden vahvistamista koskevan oikeudenkäynnin valmistelutehtäviä ja lastenvalvoja käyttää myös alaikäisen lapsen puhevaltaa oikeudenkäynnissä. Lapsen isyys vahvistetaan nykyisin useimmiten tunnustamisella. Isyyden tunnustamisen yhteydessä voidaan tehdä myös sopimus lapsen huollosta, elatuksesta, asumisesta ja oikeudesta tavata erossa asuvaa vanhem-

paansa. Suurin osa lapsia koskevista sopimuksista tehdään kuitenkin vanhempien erotessa. Useimmissa kunnissa lapsia koskevien sopimusten vahvistaminen on delegoitu sosiaalilautakunnalta viranhaltijoille.

Isyyslain mukaiset lastenvalvojan tehtävät sekä lapsen huolto- ja elatussopimusten valmistelua koskevat tehtävät liittyvät pitkälti yhteen ja usein ne kuuluvatkin saman viranhaltijan toimenkuvaan. Tällainen järjestely on myös asiakkaiden edun mukainen. Lastenvalvojana voi toimia henkilö, jolla on sosiaalityöntekijän kelpoisuus tai henkilö, jolla on tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto voi olla esimerkiksi oikeustieteen kandidaatin tutkinto. Lasta koskevien sopimusten valmistelussa ja vahvistamisessa tarvittavan osaamisen kannalta voi erityisesti isommissa yksiköissä olla tarkoituksenmukaista, että lastenvalvojan tehtäviä hoitavat yhteistyössä sekä sosiaalityöntekijä että oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö.

3.4 Sosiaaliohjaaja

3.4.1 Kelpoisuusvaatimukset sosiaaliohjaajan tehtäviin

6 §

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaaliohjaajan tehtäviin on tehtävään soveltuva sosiaalialalle suuntaava sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto.

Sosiaaliohjaaja on ammattinimike sosiaalialan tehtävissä, joissa edellytetään sosiaalialan ammattikorkeakoulutasoista koulutusta. Lain siirtymäsäännösten mukaan sosiaaliohjaajan tehtäviin on kelpoinen myös ammattikorkeakoulututkintoa edeltäneen soveltuvan opistoasteisen tutkinnon suorittanut henkilö.

Sosiaalialalle suuntaavia sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoja ovat sosionomi (AMK), geronomi (AMK) sekä kuntoutuksen ohjaaja (AMK). Geronomi (AMK) -tutkinto soveltuu vanhustenhuollon tehtäviin ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK) kuntoutukseen liittyviin tehtäviin. Sosionomi (AMK) -tutkinto antaa valmiuksia työskennellä sosiaaliohjaajan tehtävissä sosiaalihuollon eri sektoreilla. Työnantaja määrittelee viime kädessä koulutuksen soveltuvuuden tiettyyn sosiaaliohjaajan tehtävään.

Myös rikosseuraamusalan ammattikorkeakoulutasoinen koulutus johtaa sosionomi (AMK) -tutkintoon. Rikosseuraamusalan ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta säädetään rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetussa laissa (1316/2006). Rikosseuraamusalan koulutusohjelma suuntaa ensisijaisesti yhteiskunnan turvallisuuden parantamiseen ja rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvään työhön. Koulutusohjelman tavoitteena on tuottaa ammatillisesti ja tiedollisesti päteviä henkilöitä rikosseuraamusalalle ja se antaa valmiuksia toimia sosiaaliohjauksen ja päihdetyön tehtävissä rikosseuraamusalalla.

Uuden, vuoden 2008 alusta voimaan tulevan lastensuojelulain (417/2007) mukaan lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatustehtävissä olevan henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Lastensuojelulakia koskevan hallituksen esityksen (HE 252/2006) perustelujen mukaan kelpoisuuslain

6 §:ssä tarkoitettua sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoa voidaan pitää erityisen sopivana koulutuksena lastensuojelulaitoksessa vaativissa hoito- ja kasvatustehtävissä toimiville työntekijöille.

Sosiaaliohjaajien ohella lastensuojelulaitoksissa voi toimia hoito- ja kasvatustehtävissä myös muun alan koulutuksen saanutta henkilöstöä.

3.4.2 Sosiaaliohjaajaa koskevat siirtymäsäännökset

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 15 §:ssä on sosiaaliohjaajan kelpoisuuksia koskeva siirtymäsäännös. Kelpoisia sosiaaliohjaajan tehtäviin ovat henkilöt, jotka ennen lain voimaantuloa ovat suorittaneet **tehtävään soveltuvan**

- 1) nykyistä sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoa edeltäneen kokeiluajan ammattikorkeakoulututkinnon,
- 2) aikaisemman opistoasteisen sosiaali- tai terveydenhuoltoalan ammatillisen tutkinnon

Aikaisempia opistoasteisia sosiaalialan tutkintoja ovat sosiaalikasvattaja, sosiaaliohjaaja, kehitysvammaistenohjaaja, sosiaalialan ohjaaja ja sosiaaliohjaajan koulutuksen sisältävä diakonin tutkinto.

- 3) muun tutkinnon, joka kumotun sosiaalihuollon kelpoisuusehdoista annetun asetuksen (804/1992) siirtymäsäännösten mukaan tuotti kelpoisuuden.

Siirtymäsäännösten mukaisesti sosiaaliohjaajan tehtäviin kehitysvammahuollossa on kelpoinen myös henkilö, joka on suorittanut kehitysvammahuollon ohjaajakoulutuksen taikka vastaavan aikaisemman koulutuksen. Ennen sosiaaliohjaajakoulutusta kodinhoitaja saattoi kouluttautua johtavaksi kodinhoitajaksi erillisellä jatkokoulutuslinjalla. Koulutus antaa valmiudet toimia kotipalvelun ohjaajana (ks. 4.5.) ja muissa vastaavissa tehtävissä.

3.5 Lastentarhanopettaja

3.5.1 Kelpoisuusvaatimukset

7 §

Kelpoisuusvaatimuksena lastentarhanopettajan tehtäviin on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus, taikka sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot sen laajuusina kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 7 §:n mukaisesti lastentarhanopettajan kelpoisuusvaatimuksena ovat:

- 1) vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus **tai**

- 2) sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät kelpoisuusasetuksen 1 §:ssä määritellyt opinnot

Kelpoisia lastentarhanopettajan tehtäviin ovat henkilöt, joilla on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto ja joiden tutkintoon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus. Nykyisten tutkintovaatimusten mukaan lastentarhanopettajan koulutus sisältää vähintään 60 opintopisteen laajuiset varhaiskasvatuksen tehtäviin ja esiopetukseen valmiuksia antavat opinnot.

Kelpoisuuslain mukaisesti lastentarhanopettajan koulutuksen tulee sisältyä joko kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkintoon. Erilliset yksittäin suoritettavat opinnot eivät tuota lastentarhanopettajan kelpoisuutta.

Kelpoisia lastentarhanopettajan tehtäviin ovat myös ne henkilöt, jotka ovat suorittaneet sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, johon sisältyy yhteensä 60 opintopisteen laajuiset varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot (kelpoisuusasetus 1 §). Opintopisteiden laajuus vastaa 40 opintoviikkoa. Tutkinnon sisällä opinnot voivat olla yhtenä kokonaisuutena tai ne voivat sisältyä useampaan opintokokonaisuuteen. Tutkintoon sisältyvien varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuvien opintojen yhteismäärän on kuitenkin oltava vähintään 60 opintopistettä.

Jos sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon ei sisälly riittävää määrää varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuvia opintoja, lastentarhanopettajaksi on mahdollista pätevoityä sisällyttämällä riittävät opinnot ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Yksittäiset tutkinnon lisäksi suoritettavat erilliset opinnot eivät tuota lastentarhanopettajan kelpoisuutta.

Erityislastentarhanopettajan kelpoisuudesta ks. kohta 3.7.2. Esiopetuksen opettajan ja erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuudesta samoin kuin aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kelpoisuudesta säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (986/1998).

3.5.2 Lastentarhanopettajia koskevat siirtymäsäännökset

Henkilöt, jotka ovat olleet kelpoisia lastentarhanopettajan tehtäviin aikaisemman sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen mukaan, ovat edelleen kelpoisia. Lastentarhanopettajien kelpoisuutta koskevat siirtymäsäännökset ovat sosiaalihuollon kelpoisuuslain 15 §:ssä.

Tehtäviin, joihin uuden lain mukaan vaaditaan kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, on kelpoinen myös henkilö, jolla on aikaisempien säännösten mukaisesti suoritettu varhaiskasvatukseen suuntautunut kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkinto tai aikaisempi opistoasteinen lastentarhanopettajan tutkinto.

Lastentarhanopettajan tehtäviin on kelpoinen myös henkilö, joka on ennen lain voimaantuloa suorittanut **tehtävään soveltuvan**, nykyistä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa edeltäneen ammattikorkeakoulututkinnon taikka aikaisemman opistoasteisen sosiaali- tai terveysalan ammatillisen tutkinnon. Aikaisemmista opistoasteisista tutkinnoista lastentarhanopettajan tehtäviin soveltuva on sosiaalikasvattajan tutkinto.

Muiden opistoasteen tutkinnon suorittaneiden kelpoisuutta pitää arvioida työtehtävien ja suoritettujen opintojen suuntautumisen mukaan. Esimerkiksi kehitysvammaisten ohjaajan tutkinto antaa tarvittavat valmiudet toimia päiväkotiryhmässä, jossa on kehitysvammaisia lapsia. Korkein hallinto-oikeus on todennut päätöksessään 16.1.1998 T 52 että opistoasteinen sosiaaliohjaajan tutkinto ei sisällä lastentarhanopettajalta vaadittavia pedagogisia ja didaktisia opintoja siinä määrin, että opistoasteista sosiaaliohjaajan tutkintoa voitaisiin sisältönsä puolesta pitää lastentarhanopettajan virkaan soveltuvana.

Ks. myös yleiset siirtymäsäännökset ja erivapauksien myöntäminen luku 5.2.

3.6 Lähihoitaja

3.6.1 Kelpoisuusvaatimukset lähihoitajan tehtäviin

8 §

Kelpoisuusvaatimuksena lähihoitajan tehtäviin on tehtävään soveltuva sosiaali- ja terveystutkinto tai muu vastaava tutkinto.

Sosiaali- ja terveystutkinnon tutkintonimike on lähihoitaja. Sosiaali- ja terveystutkinnon koulutusohjelmat ovat ensihoidon, kuntoutuksen, lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen, mielenterveys- ja päihdetyön, sairaanhoidon ja huolenpidon, suu- ja hammashoidon, vammaistyön, vanhustyön sekä asiakaspalvelun ja tietohallinnan koulutusohjelmat.

Terveydenhuollon ammattihenkilöinä toimivat lähihoitajat kuuluvat terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sen sisältämän nimikesuojan piiriin. Lain 2 §:n 2 momentin mukaisesti nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammatissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito.

Sosiaalihuollon tehtävissä toimiviin lähihoitajiin sovelletaan sosiaalihuollon kelpoisuuslainsäädäntöä. Kelpoisuusvaatimuksena lähihoitajan tehtäviin sosiaalihuollossa on tehtävään soveltuva sosiaali- ja terveystutkinto (lähihoitaja) tai muu vastaava tehtävään soveltuva tutkinto. Kelpoisuusvaatimuksen täyttyminen edellyttää koko lähihoitajatutkinnon suorittamista. Yksittäiset osasuoritukset eivät tuota kelpoisuutta lähihoitajan tehtäviin.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslaissa tarkoitetun muun vastaavan tutkinnon tulee vastata laajuudeltaan lähihoitajan tutkintoa. Ammattitutkinnot eivät tuota lähihoitajan kelpoisuutta. Tehtäviin soveltuva tutkinto voi olla tehtävistä riippuen esimerkiksi viittomakielisen ohjauksen perustutkinto (viittomakielen ohjaaja), lapsi- ja perhetyön perustutkinto (lastenohjaaja) sekä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto (nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja). Nämä tutkinnot vastaavat laajuudeltaan ja osin sisällöltään lähihoitajan tutkintoa. Niiden soveltuvuus sosiaalihuollon tehtäviin arvioidaan tapausittain tehtävän vaatimusten mukaan.

Sosiaali- ja terveystutkinnoista **päivähoidon tehtäviin** soveltuu lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelman mukaisesti suoritettu lähihoitajan tutkinto. Sosiaalihuollon kelpoisuuslaissa tarkoitettu muu vastaava tehtävään soveltuva tutkinto on lapsi- ja perhetyön perustutkinto, jonka tutkintonimike on lastenohjaaja.

Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto soveltuu lähihoitajan tehtäviin, joissa tarvitaan viittomakielen taitoa. Viittomakielen ohjaajan tutkinnon suorittanut henkilö on soveltuva lähihoitajan koulutusta edellyttäviin tehtäviin esimerkiksi päiväkodissa, jossa on kuulovammaisia lapsia.

Uutta 1.1.2008 voimaan tulevaa lastensuojelulakia koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että **lastensuojelulaitoksen** muihin kuin vaativiin hoito- ja kasvatustehtäviin soveltuu kelpoisuuslain 8 §:n mukainen sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai muu sitä vastaava tutkinto tai nuorisotoimen tai kasvatusalan soveltuva ammatillinen kelpoisuus. Tehtävistä riippuen mainittu muu vastaava tutkinto voisi olla esimerkiksi lähihoitajan tutkintoa vastaava lapsi- ja perhetyön perustutkinto sekä nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen tutkinto.

3.6.2 Lähihoitajia koskeva siirtymäsäännös

16 §

Tehtäviä, joihin tämän lain mukaan vaaditaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustutkinto, voi hoitaa myös henkilö, joka on ennen tämän lain voimaantuloa suorittanut tehtävään soveltuvan kouluasteisen sosiaali- tai terveydenhuoltoalan ammatillisen tutkinnon tai muun sellaisen tutkinnon, joka on tuottanut kelpoisuuden sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen (804/1992) 5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin mainitun asetuksen siirtymäsäännösten nojalla.

Siirtymäsäännöksillä turvataan aiemman koulutusjärjestelmän mukaisten tutkintojen tuottama kelpoisuus. Lähihoitajan tutkintoa edelsivät aikaisemmat kouluasteiset tutkinnot. Aikaisemman tutkinnon suorittaneilla säilyy kelpoisuus vastaaviin lähihoitajan tehtäviin. Kouluasteiset sosiaalialan ammatilliset tutkinnot olivat kodinhoitaja, päivähoitaja ja kehitysvammaistenhoitaja. Terveystieteiden kouluasteiset ammatilliset tutkinnot olivat perushoitaja, apuhoitaja, mielenterveyshoitaja, mielisairaanhoitaja, vajaamielishoitaja, lastenhoitaja, hammashoitaja, jalkojenhoitaja, lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja ja kuntohoitaja.

Lähihoitaja-nimikkeen lisäksi myös vanhoja tutkintonimikkeitä käytetään edelleen ammattinimikkeinä sosiaalihuollon tehtävissä. Esimerkiksi **lastenhoitaja** on yleinen ammattinimike päivähoitajan lähihoitajatehtävissä ja **kodinhoitaja** vanhustenhuollossa. Vastaavasti kuin soveltuvan kouluasteisen tutkinnon suorittaneet ovat kelpoisia lähihoitajan tehtäviin, myös soveltuvan lähihoitajattutkinnon suorittaneet henkilöt ovat kelpoisia tehtäviin, joissa ammattinimikkeinä käytetään vanhoja kouluasteisia tutkintonimikkeitä.

3.7 Sosiaalihuollon erityistyöntekijä

3.7.1 Sosiaalihuollon erityistyöntekijän kelpoisuusvaatimukset

9 §

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon erityistyöntekijän tehtäviin on tehtävän edellyttämä peruskoulutus ja sen lisäksi suoritettu soveltuva erikoistumiskoulutus tai jatkotutkinto.

Tarkempia säännöksiä erityistyöntekijän tehtävän edellyttämästä erikoistumiskouluksesta tai jatkotutkinnosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Kaikkia sosiaalihuollon erityistyöntekijöitä koskee kelpoisuuslain 9 §, jonka mukaan käytännön työelämässä saavutettua perehtyneisyyttä ei enää rinnasteta erikoistumiskoulutuksen kautta saavutettuun kelpoisuuteen.

Erityistyöntekijää koskevaa pykälää täydentää sosiaalihuollon kelpoisuusasetuksen 2 §. Asetuksen 2 § ei sisällä tyhjentävää luetteloa eri sektoreiden erityistyöntekijöiltä edellytettävistä erikoistumiskoulutuksista tai jatkotutkinnoista. Pykälässä säädetään tarkemmin ainoastaan erityislastentarhanopettajan sekä kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän kelpoisuudesta.

Muita tehtäviä, joissa työnantaja voi edellyttää soveltuvan erikoistumiskoulutuksen tai jatkotutkinnon suorittamista ovat esimerkiksi päihdehuollon erityisasiantuntemusta vaativat tehtävät, erityisosaamista vaativat tehtävät lastensuojeluyksiköissä sekä vaativat vanhustyön tehtävät.

Erityissosiaalityöntekijältä voidaan edellyttää ammatillista lisensiaatintutkintoa tai muuta tehtävään soveltuvaa erikoistumiskoulutusta. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot puolestaan tuottavat kelpoisuuden toimia eri sektoreiden erityissosiaaliohjaajan tehtävissä. Erityistyöntekijänä toimivalta lähihoitajalta voidaan edellyttää esimerkiksi vanhustyön erikoisammattitutkintoa taikka ammatillista täydennyskoulutusta.

3.7.2 Erityislastentarhanopettaja

Päivähoidon erityislastentarhanopettajat toimivat erityisen tuen tarpeessa olevien lasten erityisopetus- ja kasvatustehtävissä. Lapsella voi olla erityisen tuen tarvetta fyysisen, tiedollisen, tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen alueilla. Myös kasvuoloista voi seurata erityisen tuen tarvetta.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 9 §:n ja kelpoisuusasetuksen 2 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksena erityislastentarhanopettajan tehtäviin on **lastentarhanopettajan kelpoisuus ja sen lisäksi suoritettu erikoistumiskoulutus**. Lastentarhanopettajan kelpoisuusvaatimuksista ks. kohta 3.5.

Erikoistumiskoulutus voidaan sisällyttää tutkintoon, mutta myös erillinen tutkinnon lisäksi suoritettu erikoistumiskoulutus tuottaa kelpoisuuden erityislastentarhanopettajan tehtäviin.

Erityislastentarhanopettajien koulutus aloitettiin vuonna 1971. Koulutusta koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu useaan otteeseen. Sosiaalihuollon kelpoisuusasetuksen 2 §:n mukaisesti soveltuvia erikoistumiskoulutuksia ovat:

- 1) *Yliopistojen tutkinnoista annetun asetuksen (794/2004) 19 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiset opinnot.* Pykälässä tarkoitettuja opintoja ovat vähintään 60 opintopisteen laajuiset erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot. Erityislastentarhanopettajan opinnot voidaan sisällyttää suoritettavaan kasvatustieteen kandidaatin ja maisterin tutkintoon tai muuhun soveltuvaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon. Opinnot voidaan myös suorittaa erillisinä tutkinnon suorittamisen jälkeen.
- 2) *Kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen (576/1995) 14 §:n 2 momentin mukaiset erityisopettajan opinnot.* Pykälässä tarkoitettuja erityisopettajan opintoja ovat 35 opintoviikon tai erityisestä syystä 50 opintoviikon laajuiset, erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot. Opinnot voivat suuntautua erityisopetuksen jollekin osa-alueelle. Kyseinen asetus oli voimassa ajalla 1.8.1995 – 31.7.2005.
- 3) *Kasvatustieteellisistä tutkinnoista ja opinnoista annetun asetuksen (530/1978) 35 §:n mukaiset erilliset erityisopettajan opinnot.* Tämä asetus oli voimassa 31.7.1995 asti, jolloin se kumottiin kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetulla asetuksella. Mahdollisuus suorittaa tämän asetuksen mukainen tutkinto päättyi 31.7.2000.

3.7.3 Kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijä

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 9 §:n ja kelpoisuusasetuksen 2 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksena kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän tehtäviin on:

- 1) sosiaalityöntekijän kelpoisuus **sekä**
- 2) kasvatus- ja perheneuvonnan erikoistumiskoulutus taikka siihen rinnasteinen vähintään lukuvuoden pituinen ennaltaehkäisevään työhön sekä lasten ja perheiden kohtaamiseen valmiuksia antava erikoistumiskoulutus.

Kasvatus- ja perheneuvonnan erikoistumiskoulutusta on annettu vuodesta 1972. Koulutusta koordinoi Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes). Koulutusta toteutetaan niissä kasvatus- ja perheneuvoloissa, jotka Stakes on hyväksynyt koulutusneuvoloiksi. Myös koulutusneuvoloiden antamaan koulutukseen rinnasteinen vähintään lukuvuoden mittainen koulutus tuottaa kelpoisuuden kasvatus- ja perheneuvoloiden sosiaalityöntekijöiden tehtäviin.

Kasvatus- ja perheneuvoloissa työskentelee sekä sosiaali- että terveydenhuollon ammattilaisia. Stakesin koordinoimaa kasvatus- ja perheneuvoloiden erikoistumiskoulutusta järjestetään sekä sosiaalityöntekijöille että psykologeille. Koulutukseen pääsyn edellytyksenä vaaditaan sosiaalityöntekijältä sosiaalityöntekijän kelpoisuus ja psykologilta oikeus harjoittaa psykologin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Säännökset oikeudesta toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä sisältyvät terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ks. luku 2.3.

3.8 Muut sosiaalihuollon ammatilliset tehtävät

11 §

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon muihin ammatillisiin tehtäviin on tehtävään soveltuva ammattitutkinto tai muu soveltuva koulutus.

Säännöksen soveltamisalaan kuuluvat sellaiset sosiaalihuollon ammatilliset tehtävät, joiden kelpoisuusvaatimuksista ei ole erityissäännöksiä sosiaalihuollon kelpoisuuslaissa tai muussa lainsäädännössä.

Koska säännöstä sovelletaan sosiaalihuollon ammatillista osaamista edellyttäviin tehtäviin, edellytetään kaikissa tehtävissä lähtökohtaisesti vähintään ammattitutkinnon tasoista koulutusta. Näyttötutkintona suoritettavista ammattitutkinnoista säädetään ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetussa laissa (631/1998) ja asetuksessa (812/1998).

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 11 §:ssä tarkoitettun muun soveltuvan koulutuksen arviointi jää viime kädessä työnantajan harkittavaksi. Tehtävä voi edellyttää ammattitutkintotasoista tai sitä ylempää koulutusta. Työnantaja arvioi, minkälainen koulutus vastaa ammattitutkinnolla saavutettua osaamista. Jos tehtävään ei ole soveltuvaa ammattitutkintoa, eikä tehtävä edellytä ylemmän asteen tutkinnon suorittamista, työnantaja arvioi tarvittavan koulutuksen määrän ja laadun.

Esimerkiksi **koulukuraattorin** tehtäviin vaadittavasta kelpoisuudesta ei ole erityissäännöksiä kelpoisuuslaissa eikä muuallakaan. Siksi heidän kelpoisuutensa määräytyy kelpoisuuslain 11 §:n mukaan. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman oppilashuoltoon liittyvän lainsäädännön uudistamistyöryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotus koulukuraattorien kelpoisuusvaatimuksista (Oppilashuoltoon liittyvän lainsäädännön uudistamistyöryhmän muistio, Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:33). Työryhmässä oli esillä kolme vaihtoehtoa koulukuraattorien kelpoisuusvaatimuksiksi: 1) kelpoisuuslain 3 §:n mukainen kelpoisuus, 2) kelpoisuuslain 3 §:n mukainen kelpoisuus tai ylempi sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät lapsi-, nuoriso- ja perhetyön opinnot sen laajuisina kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään ja 3) soveltuva korkeakoulututkinto. Näistä kolmesta vaihtoehdosta työryhmä päätyi esittämään koulukuraattorin kelpoisuusvaatimukseksi kelpoisuuslain 3 §:n mukaista kelpoisuutta tai ylempää sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa, johon sisältyvät lapsi-, nuoriso- ja perhetyön opinnot sen laajuisina kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Koulukuraattorien kelpoisuusvaatimusten sisällyttämisestä lakiin ei ole tehty päätöstä. Soveltuvan koulutuksen määrittely jää viime kädessä työnantajan tehtäväksi.

Myös **perhepäivähoitajan** kelpoisuus määräytyy lähtökohtaisesti kelpoisuuslain 11 §:n mukaan. Kelpoisuusvaatimuksena on perhepäivähoitajan ammattitutkinto tai muu soveltuva koulutus. Muu soveltuva koulutus voi olla esimerkiksi lähihoitajakoulutus, kunnan järjestämä perhepäivähoitajakoulutus taikka soveltuva täydennyskoulutus. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto ei anna kelpoisuutta päiväkodin lähihoitajan/lastenhoitajan tehtäviin.

Päivähoitoasetuksen (239/1973) 8 §:n mukaan, jos kolme perhepäivähoitajaa hoitaa samanikäisesti enintään 12 lasta (niin sanottu ryhmäperhepäivähoito), tulee yhdellä perhepäivähoita-

jalla olla vähintään sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 5 §:n mukainen ammatillinen kelpoisuus. Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista vuonna 1992 annetun asetuksen 5 §:n mukaisella ammatillisella kelpoisuudella tarkoitetaan nykyään sosiaalihuollon kelpoisuuslain 8 §:n mukaista lähihoitajan kelpoisuutta siihen liittyvine siirtymäsäännöksineen. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto ei anna kelpoisuutta ryhmäperhepäivähoidon työntekijältä vaadittavaan lähihoitajan kelpoisuuteen.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain **siirtymäsäännöksillä** turvataan niin perhepäivähoitajien kuin muidenkin sosiaalihuollon ammattihenkilöiden mahdollisuus jatkaa nykyisessä tehtävässään, vaikka he eivät täyttäisikään uuden lain mukaisia kelpoisuusvaatimuksia. Henkilöä, joka ei täytä uusia kelpoisuusvaatimuksia, ei voida kuitenkaan valita uudelleen vastaavaan tehtävään. Tilapäistä poikkeamista kelpoisuusvaatimuksista on käsitelty luvussa 5.1.

4 Sosiaalihuollon johtotehtävät

Sosiaalihuollon johtotehtävistä säädetään kelpoisuuslain 10 §:ssä. Kelpoisuuslaissa ei määritellä johtotehtävistä käytettyjä ammattinimikkeitä. Kelpoisuuden kannalta ratkaisevaa on tehtävien sisältö. Siirtymäsäännösten osalta ks. ed. luvut sekä yleiset siirtymäsäännökset kohdassa 5.2.

4.1 Johtotehtävien kelpoisuusvaatimukset

10 §

Kelpoisuusvaatimuksena kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollon tai sosiaali- ja terveydenhuollon pääasiassa hallinnollisiin johtotehtäviin on 3 §:n mukainen kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus sekä niiden lisäksi riittävä johtamistaito.

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalityön ammatillisiin johtotehtäviin on 3 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito.

Kelpoisuusvaatimuksena lasten päivähoidon ammatillisiin johtotehtäviin on 7 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito.

Kelpoisuusvaatimuksena muihin asiakastyön ohjausta sisältäviin sosiaalihuollon johtotehtäviin on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito.

4.2 Riittävä johtamistaito

Kelpoisuusvaatimuksena kaikkiin sosiaalihuollon kelpoisuuslain 10 §:n mukaisiin johtotehtäviin on säädettyjen koulutusvaatimusten lisäksi riittävä johtamistaito. Riittävä johtamistaito edellyttää joko tutkintoon sisältyvää tai sen lisäksi suoritettua johtamiskoulutusta tai käytännön kokemuksen kautta hankittua johtamistaitoa. Vaativissa johtotehtävissä on perusteltua edellyttää sekä koulutuksen että kokemuksen kautta hankittua johtamistaitoa. Laissa ei ole kuitenkaan määritelty, minkälainen johtamiskoulutus tuottaisi riittävän osaamisen.

4.3 Kunnan tai kuntayhtymän hallinnolliset johtotehtävät

Kelpoisuusvaatimuksena kunnan tai kuntayhtymän hallinnollisiin johtotehtäviin on sosiaalihuollon kelpoisuuslain 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus. Lisäksi vaaditaan riittävää johtamistaitoa.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslain 10 §:n 1 momentin säännöstä hallinnollisista johtotehtävistä sovelletaan vain kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollon tai yhdistetyn sosiaali- ja tervey-

denhuollon pääasiassa hallinnollisiin johtotehtäviin. Tehtävillä tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän viranomaistoimintaan kuuluvia hallinnollisia johtotehtäviä. Hallinnolliset johtotehtävät eivät sisällä asiakastyötä eivätkä välitöntä asiakastyön ohjausta.

Esimerkiksi päivähoidon hallinnollisia johtotehtäviä ovat tehtävät, joihin ei sisälly ammatillisen ohjauksen antamista, eikä välitöntä asiakastyötä lapsiryhmässä. Soveltuva ylempi korkeakoulututkinto päivähoidon hallinnollisiin johtotehtäviin on esimerkiksi kasvatustieteen maisterin tutkinto. Tehtävien sisällöstä riippuen myös muu koulutus voi tulla kysymykseen.

Päiväkodin johtajaan, joka osallistuu ajoittain lapsiryhmissä työskentelyyn, antaa työntekijöille ammatillista ohjausta ja osallistuu yksittäisen päiväkodin varhaiskasvatuksen suunnitteluun, sovelletaan sen sijaan kelpoisuuslain 10 §:n 3 momentin säännöstä ammatillisista johtotehtävistä. Tällöin edellytetään, että johtajalla on lastentarhanopettajan kelpoisuus.

Sosiaalihuollon kelpoisuuslailla ei ole tarkoitus muuttaa hallinnollisen johtotehtävän käsitettä taikka sen tulkintaa aikaisemmasta. Oikeuskäytännössä on tulkittu, ettei esimerkiksi sosiaalitoimen taloustoimiston päällikön virkaa pidetä sosiaalihuollon ammattihenkilönä eikä se siis kuulu sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen soveltamisalaan.

Koulutusvaatimukset on uudessa laissa säilytetty samana kuin aikaisemman sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen mukaan, mutta lisäksi edellytetään alan tuntemusta ja riittävää johtamistaitoa. Sosiaalityöntekijän koulutuksen katsotaan aina sisältävän riittävän alan tuntemuksen. Hallinnollisen johtajan kelpoisuusvaatimukseen ei sisälly vaatimusta asiakastyökokemuksesta eikä tietyn tutkinnon suorittamisesta, vaan myös muilla tavoin hankittu alan tuntemus on riittävä.

Uuden lastensuojelulain 13 §:n 1 momentin mukaisesti kunnan johtosäännön mukaan määräytyvällä sosiaalihuollon johtavalla viranhaltijalla on oltava kelpoisuuslain 10 §:n 1 momentin mukainen kelpoisuus. Johtavan viranhaltijan tehtäviin kuuluu päätösvallan käyttäminen lastensuojelulain 43 §:n 1 momentin mukaista huostaanottoa, sijaishuoltoa, 47 §:n mukaista huostassapidon lopettamista sekä 72 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen huolenpidon aloittamista ja jatkamista koskevissa asioissa. Johtava viranhaltija voi määrätä edellä mainittua päätöksentekovaltaa käyttämään myös muun viranhaltijan, jolla on kelpoisuuslain 10 §:n 1 tai 2 momentin taikka 3 §:n mukainen kelpoisuus.

4.4 Sosiaalityön ja päivähoidon ammatilliset johtotehtävät

Kelpoisuusvaatimuksena **sosiaalityön ammatillisiin johtotehtäviin** on sosiaalityöntekijän kelpoisuus ja riittävä johtamistaito.

Ammatillisilla johtotehtävillä tarkoitetaan tehtäviä, jotka käsittävät sosiaalityöntekijöiden välitöntä ammatillista työnohjausta ja johtamista. Tehtävät voivat sisältää asiakastyön ohjaamiseen liittyvien tehtävien lisäksi myös toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä.

Käytännössä esimerkiksi kunnan johtava sosiaalityöntekijä toimii esimiehenä myös muille sosiaalihuollon ammattihenkilöille kuin sosiaalityöntekijöille. Johtava sosiaalityöntekijä voi olla esimerkiksi sosiaaliohjaajien ja perhetyöntekijöiden lähiesimies. Mahdollista on myös,

että johtava sosiaalityöntekijä toimii useamman kunnan asiakastyön ohjaustehtävissä seudullisen yhteistyön kautta.

Ammatillisista johtotehtävistä säädettyjä kelpoisuusehtoja ei sovelleta tilanteissa, joissa sosiaalityöntekijän työnkuva on hyvin itsenäinen ja esimiehen johtotehtävät ovat sen tähden luonteeltaan puhtaasti hallinnollisia. Laki ei edellytä, että esimerkiksi organisaatiossa, joissa työskentelee vain yksi sosiaalityöntekijä, olisi käytettävissä sosiaalityön ammatillinen johtaja. Laki ei sisällä säännöksiä sosiaalihuollon henkilöstömitoituksesta tai -rakenteesta. Jos organisaatiossa työskentelee useiden ammattiryhmien edustajia, eikä sosiaalityöntekijällä ole tukena sosiaalityön ammatillista johtoa, ulkopuolisen työhajauksen käyttö on suositeltavaa.

Kelpoisuusvaatimuksena **päivähoidon ammatillisiin johtotehtäviin** on sosiaalihuollon kelpoisuuslain 7 §:n mukainen lastentarhanopettajan kelpoisuus ja riittävä johtamistaito.

Päivähoidon ammatillisilla johtotehtävillä tarkoitetaan tehtäviä, joihin sisältyy työntekijöiden ammatillisen osaamisen johtamista sekä valmiutta toimia lapsiryhmässä. Päiväkodin johtajalla on kokonaisvaltainen vastuu oman yksikkönsä varhaiskasvatuksen laadusta ja tuloksellisuudesta ja usein tehtäviin sisältyy myös vastuu päivähoidon eri muodoista, mistä johtuen ammatilliset johtotehtävät sisältävät toiminnan suunnitteluun, organisointiin ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä. Suositeltavaa on, että johtamistaito olisi hankittu koulutuksen kautta.

4.5 Muut asiakastyön ohjausta edellyttävät johtotehtävät

Kelpoisuusvaatimuksena muihin asiakastyön ohjausta edellyttäviin johtotehtäviin on soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus ja riittävä johtamistaito.

Säännöstä sovelletaan sellaisiin sosiaalihuollon johtotehtäviin, joihin sosiaalihuollon kelpoisuuslain 10 §:n 1 – 3 momentin erityissäännökset eivät sovellu. Säännöstä sovelletaan esimerkiksi laitos- ja asumispalveluja tarjoavien yksiköiden johtotehtäviin sekä muihin kuin kunnan tai kuntayhtymän hallinnollisiin tehtäviin. Momentissa tarkoitettujen johtotehtävien voivat sisältää asiakastyön ohjauksen lisäksi esimerkiksi toiminnan suunnittelua ja kehittämistä.

Kelpoisuusvaatimuksena on vähintään tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Korkeakoulututkintona voi tulla kyseeseen esimerkiksi ammattikorkeakoulututkinto taikka siirtymäsäännösten nojalla ammattikorkeakoulututkintoa edeltänyt opistoasteen tutkinto.

Asiakkaiden tarpeet ja toiminnan sisältö voivat vaihdella säännöksessä tarkoitettujen sosiaalipalveluiden osalta suuresti. Siksi on perusteltua, että kelpoisuussäännökset ovat riittävän väljät siten, että kunkin yksikön johtoon voidaan valita siihen parhaiten soveltuvan koulutuksen omaava henkilö. On tärkeää, että johtajalla on sellaista asiantuntemusta, joka tukee kyseisiä sosiaalipalveluita käyttävien asiakkaiden tarpeisiin vastaamista ja henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä. Sosiaalipalveluihin keskittyvien toimintayksiköiden johtoon on siten perusteltua valita ensisijaisesti sosiaalialan tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Säännöksen sanamuoto ei kuitenkaan estä valitsemasta sosiaalipalveluiden johtotehtäviin henkilöä, jolla on muu soveltuva korkeakoulututkinto. Esimerkiksi vanhustenhuollon yksiköissä tarvitaan sekä sosiaali- että terveydenhuollon asiantuntemusta.

Säännös kattaa suuren joukon erilaisia sosiaalihuollon toimintayksiköitä ja jättää työnantajalle laajan harkintavallan soveltuvan vaatimustason määrittelemisessä kulloinkin kyseessä olevan sosiaalihuollon toimintayksikön tarpeiden mukaan. Johtamistehtävien vaativuuteen eri yksiköissä vaikuttaa monien eri tekijöiden kokonaisuus, kuten yksiköiden koko sekä henkilöstön koulutus rakenne, työtehtävien yleinen vaativuus ja asiakaskunnan erityistarpeet.

Uudessa lastensuojelulaissa edellytetään, että lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatustehtävistä vastaavalla johtajalla tulee olla kelpoisuuslain 10 §:n 4 momentin mukainen kelpoisuus.

Säännöksen soveltamisala käsittää myös sellaisia johtamistehtäviä, joiden kelpoisuusvaatimukseksi on perusteltua asettaa ylempi korkeakoulututkinto. Suositeltavaa on, että johtotehtävissä hyödynnetään esimerkiksi ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tuottamaa osaamista.

Toisaalta säännöksellä ei ole haluttu asettaa koulutusvaatimuksia liian korkealle tehtävissä, jotka eivät edellytä korkeakoulututkintoa. Korkeakoulututkintoa edellytetään ainoastaan sellaisissa tehtävissä, jotka sisältävät asiakastyön ohjausta. Varsinaisia toisen henkilön asiakastyön ohjaustehtäviä ei sisälly esimerkiksi kahden lähihoitajan perustaman kotipalveluyrityksen henkilökunnan tehtäviin.

4.6 Yksityisiä sosiaalipalveluja tuottavien toimintayksiköiden vastuuhenkilöt

Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain 4 §:n mukaan yksityisellä toimintayksiköllä tulee olla vastuuhenkilö, joka vastaa siitä, että palvelutoiminta täyttää sille asetetut edellytykset. Sosiaalihuollon kelpoisuuslaki ei sisällä erillistä säännöstä yksityisiä sosiaalipalveluja antavan toimintayksikön vastuuhenkilön kelpoisuudesta.

Palvelujen vastuuhenkilön tulee olla sellaisessa yhteydessä palvelutoiminnan toteuttamiseen, että hän voi käytännössä tosiasiallisesti huolehtia näistä velvoitteista. Pelkkä nimellinen vastuuhenkilö ei siis täytä vastuuhenkilölle asetettavia vaatimuksia. Vastuuhenkilö vastaa esimerkiksi siitä, että toimintayksiköllä on palvelujen tarpeeseen ja asiakkaiden lukumäärään nähden riittävästi henkilöstöä, jonka koulutustaso ja ammattitaito mahdollistavat korkeatasoisten palvelujen antamisen.

Tehtävään soveltuva koulutus vastaa yksikön johtajalta edellytettävää koulutusta. Esimerkiksi lasten päivähoidon ammatillisissa johtotehtävissä edellytetään lastentarhanopettajan kelpoisuutta ja sosiaalityön ammatillisissa johtotehtävissä sosiaalityöntekijän kelpoisuutta.

Asiakastyön ohjausta sisältävään sosiaalihuollon johtotehtävään on edellytyksenä soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Jos vastuuhenkilön tehtävät eivät sisällä asiakastyön ohjausta, ei korkeakoulututkintoa edellytetä. Varsinaisia toisen henkilön asiakastyön ohjaustehtäviä ei sisälly esimerkiksi pienimuotoisten kotipalveluyritysten henkilökunnan tehtäviin. Myöskään tällaisen yrityksen vastuuhenkilöltä ei tällöin edellytetä korkeakoulututkintoa.

Siltä osin kuin valvontalakia sovelletaan perhehoitoon, perhekodin vastuuhenkilöön sovelletaan perhehoitajalain 1 § 3 momentissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia.

5 Yleiset säännökset

5.1 Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista

12 §

Jos sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävään ei saada henkilöä, jolla on säädetty kelpoisuus, tehtävään voidaan ottaa enintään vuodeksi henkilö, jolla suoritettujen opintojen perusteella on riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta poiketa sosiaalihuollon tehtävissä vaadittavista kelpoisuuksista ei sovelleta sosiaalityöntekijään, jolla on sosiaalihuoltolain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu oikeus päättää kiireellisissä tapauksissa tahdosta riippumattoman huollon antamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä.

Sosiaalihuollon palvelujen laadun takaamiseksi on tärkeää, että tehtävää hoitaa kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö ja että tehtävien hoidossa pyritään jatkuvuuteen.

Kelpoisuuslain asettamien vaatimusten lisäksi työpaikkaa täytettäessä otetaan huomioon muussa lainsäädännössä ja hakuilmoituksessa asetetut edellytykset.

Suomen perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Perustuslaissa mainitut yleiset nimitysperusteet edellyttävät, että virkavaali ratkaistaan hakijoiden ansioiden (koulutus ja työkokemus) sekä henkilökohtaisten ominaisuuksien (soveltuvuus) vertailun perusteella.

Aina tehtäviin ei ole löydettävissä kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita. Tämän vuoksi lakiin on otettu säännös, joka mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen kelpoisuusvaatimuksista.

Kelpoisuuslaissa ei ole määritelty täsmällisesti, mitkä opinnot tulisi olla suoritettuna, jotta henkilöllä katsottaisiin olevan riittävät edellytykset tehtävän määräaikaan hoitamiseen. Lähtökohtana on, että henkilö olisi kouluttautumassa alalle ja että koulutus antaisi jo riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen. Laissa ei edellytetä käytännön kokemusta kyseisten tehtävien hoidosta. Riittävän tuen ja ohjauksen järjestäminen työntekijälle on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa palkataan henkilö, joka ei täytä tehtävän edellyttämiä kelpoisuusvaatimuksia.

Henkilö, joka ei täytä kelpoisuusvaatimuksia, voi hoitaa tehtävää enintään vuoden, minkä jälkeen tehtävä on pantava uudelleen hakuun. Tehtävää aiemmin hoitanut henkilö voidaan valita tehtävään uudelleen enintään vuoden määräajaksi, jos tehtävään ei löydy hakuvaatimukset täyttävää henkilöä.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijän tehtäviin sisältyy paljon julkisen vallan käyttöä, jolla voidaan merkittävästikin puuttua yksilön oikeuksiin ja etuuksiin. Suositeltavaa on, että tehtävää tilapäisesti hoitava henkilö olisi suorittanut vähintään sosiaalityön aineopinnot sekä ohjatun käytännön harjoittelujakson. Asiakkaan oikeusturvan toteutumisen kannalta olisi erityisen tärkeää, että sosiaalityöntekijän tehtäviä hoitavalla henkilöllä, joka osallistuu huostaanoton valmisteluun, olisi suoritettuina mainitut opinnot. Suositeltavaa on, että myös muissa sosiaali-

työntekijän tehtävissä tilapäisesti toimivilta henkilöiltä edellytettäisiin vähintään suoritettua käytännön harjoittelua.

Sosiaalihuollon erityistyöntekijän tehtävät ovat hyvin vaativia ja edellyttävät erityisosaamista. Asiakkaiden turvallisuuden ja palvelun laadun takaamiseksi on suositeltavaa, että myös lyhytaikaisissa sijaisuuksissa tehtävistä huolehtii henkilö, jolla on vähintään tehtävän edellyttämä peruskoulutus. Esimerkiksi erityislastentarhanopettajan tehtävissä sijaisella tulisi olla vähintään lastentarhanopettajan kelpoisuus.

Mahdollisuus poiketa kelpoisuusvaatimuksista ei koske tehtäviä, joihin sisältyy sosiaalihuoltolain (710/1982) 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu oikeus päättää kiireellisissä tapauksissa tahdosta riippumattoman huollon antamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi päihdehuoltolain 12 §:n mukainen tahdosta riippumatta lyhytaikaiseen hoitoon määrääminen väkivaltaisuuden perusteella päihteiden käytön katkaisemiseksi taikka lastensuojelulain mukainen kiireellinen huostaanotto (uudessa lastensuojelulaissa lapsen kiireellinen sijoitus). Näissä tilanteissa päätöksen tekijänä tulee olla kelpoisuusehdot täyttävä henkilö.

5.2 Yleiset siirtymäsäännökset

17 §

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, henkilö, joka hoitaa tai on hoitanut tämän lain 3—11 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ennen tämän lain voimaantuloa syntyneessä virka- tai työsuhteessa ja jolle on myönnetty erivapaus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, voi jatkaa tehtävän hoitamista tai hoitaa muita vastaavia tehtäviä sen mukaan, kuin erivapauden myöntämistä koskevassa päätöksessä määrätään.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö, joka hoitaa tämän lain 3—11 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ennen tämän lain voimaantuloa syntyneessä virka- tai työsuhteessa ja jonka ei voida katsoa täyttävän tässä laissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia, voi jatkaa tehtävien hoitamista sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään. Jos henkilö on otettu hoitamaan tehtävää sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 7 §:n nojalla, hän voi jatkaa tehtävän hoitamista enintään mainitussa säännöksessä tarkoitettua määrääjäänsä päätymiseen asti.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee myös henkilöä, joka hoitaa tämän lain 3—11 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä itsenäisenä ammatinharjoittajana tai sosiaalipalveluja tarjoavan yhteisön palveluksessa yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua luvan perusteella, joka on saatu ennen tämän lain voimaantuloa, taikka ilmoituksen perusteella, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Vuoden 2000 maaliskuun alkuun asti valtioneuvostolla oli mahdollisuus myöntää erityisistä syistä erivapaus asetuksella säädetyistä kelpoisuusehdoista. Säännöstä sovellettiin myös sosiaalihuollon kunnallisiin virkoihin. Henkilö, jolle on myönnetty erivapaus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, voi jatkaa tehtävien hoitamista ja siirtyä hoitamaan muita vastaavia tehtäviä, sen mukaisesti kuin erivapauden myöntämistä koskevassa

päätöksessä määrätään. **Nykyisen perustuslain mukaan erivapauksien myöntäminen ei ole enää mahdollista.**

Henkilö, joka on otettu hoitamaan sosiaalihuollon ammatillisia tehtäviä ennen sosiaalihuollon kelpoisuuslain voimaantuloa, voi jatkaa tehtävien hoitamista, vaikka ei täytä kelpoisuuslain ja siihen sisältyvien muiden siirtymäsäännösten vaatimuksia eikä hänelle ole myönnetty erivapautta kelpoisuusehdoista poikkeamiseen. Henkilö ei kuitenkaan tämän säännöksen perusteella saa yleistä kelpoisuutta vastaavaan tehtävään. Häntä ei siis voida valita uudelleen virkaan. Jos kyseinen henkilö on otettu tehtäviin määräajaksi, hän voi jatkaa tehtävissä enintään määräajan päättymiseen asti.

Kelpoisuuslain säännösten lisäksi tulee kuitenkin edelleen sovellettavaksi sosiaalihuoltolain 67 §, joka turvaa sosiaalihuoltolain voimaan tullessa 1.1.1984 virassa olleelle henkilölle kelpoisuuden sosiaalilautakunnan alaiseen vastaavaan virkaan. Säännöksessä tarkoitettu virka tarkoittaa saman viran lisäksi myös vastaavaa virkaa muussa kunnassa tai kuntayhtymässä.

Aikaisemmin voimassa olleen sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen mukaan, jos sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävään ei saatu kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöä, tehtävään voitiin ottaa enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan henkilö, jolla oli riittäväksi katsottava koulutus ja mikäli mahdollista käytännön kokemusta kyseessä olevasta tehtävästä. Uuden lain voimaan tultua tällainen henkilö voi jatkaa tehtävänsä hoitamista enintään kahden vuoden määräajan päättymiseen asti. Käytännössä määräaikaisuus voi siis kestää yhtäjaksoisesti enimmillään 31.7.2007 asti.

5.3 Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Muussa lainsäädännössä on edelleenkin viittauksia kumottuun asetukseen sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista. Sosiaalihuollon kelpoisuuslain voimaantulosäännöksen mukaan, jos muussa lainsäädännössä viitataan kumottuun asetukseen sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista, on sen sijasta sovellettava uutta sosiaalihuollon kelpoisuuslakia.

5.4 Ulkomailla suoritetut tutkinnot

Opetushallitus päättää ulkomaisen tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta valtion tai kunnan virkaan tai tehtävään Suomessa. Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain mukaan myös yksityisissä sosiaalipalveluissa henkilöstön on täytettävä samat kelpoisuudet kuin mitä kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollon ammatilliselta henkilöstöltä vaaditaan.

Perusedellytys ulkomailla suoritetun tutkinnon tunnustamiselle on, että tutkinto on lähtömaassa virallinen korkeakoulututkinto ja että sen myöntänyt korkeakoulu toimii kyseisen maan viranomaisten valvonnassa. EU/ETA-alueen ulkopuolella suorittujen korkeakoulututkintojen rinnastamisesta säädetään ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetussa laissa (531/1986).

Opetushallitus antaa pyynnöstä asiantuntijalausuntoja myös ulkomaisista ammatillisista tutkinnoista sekä suomalaisista tutkinnoista. Lausunto ei anna kelpoisuutta valtion tai kunnan virkaan tai tehtävään, mutta siitä voi olla apua esimerkiksi työhönotossa.

Lisätietoja ulkomaisten tutkintojen tunnustamisesta Suomessa antaa Opetushallitus, www.oph.fi.

272/2005

Laki**sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista**

Annettu Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2005

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihooltoon ja hyvään kohteluun edellyttämällä, että sosiaalihuollon ammatillisella henkilöstöllä on tarvittava koulutus ja perehtyneisyys.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kelpoisuuksiin, joita vaaditaan sosiaalihuollon ammatilliselta henkilöstöltä, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan tässä laissa:

1) sosiaalihoitolain (710/1982) 13 §:ssä mainittuja tehtäviä, joiden järjestämisestä huolehtii sosiaalihoitolain 6 §:n mukainen toimielin, muu kunnan tai kuntayhtymän toimielin taikka valtio;

2) tehtäviä, jotka kuuluvat yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetussa laissa (603/1996) tarkoitettuihin sosiaalipalveluihin.

Tätä lakia ei sovelleta sosiaalihoitolain 20 §:ssä tarkoitettun kotipalvelun tukipalveluissa vaadittaviin kelpoisuuksiin.

Kelpoisuusvaatimukset

3 §

Sosiaalityöntekijä

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalityönteki-

jän tehtäviin on ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityössä.

4 §

Sosiaaliasiamies

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 24 §:ssä tarkoitettun sosiaaliasiamiehen tehtäviin on tämän lain 3 §:n mukainen kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus.

5 §

Lastenvalvoja

Kelpoisuusvaatimuksena isyyslaissa (700/1975) tarkoitettun lastenvalvojan tehtäviin on tämän lain 3 §:n mukainen kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kelpoisuus tulee olla myös henkilöllä, jonka tehtäviin kuuluu vastata lapsen hullosta ja tapaamis-oikeudesta annetun lain (361/1983) 8 §:ssä tai lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 8 §:ssä tarkoitettujen sopimusten valmistelusta.

6 §

Sosiaaliohjaaja

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaaliohjaajan tehtäviin on tehtävään soveltuva sosiaalialalle suuntaava sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto.

7 §

Lastentarhanopettaja

Kelpoisuusvaatimuksena lastentarhanopettajan tehtäviin on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus, taikka sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot sen laajuusina kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

8 §

Lähihoitaja

Kelpoisuusvaatimuksena lähihoitajan tehtäviin on tehtävään soveltuva sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai muu vastaava tutkinto.

9 §

Sosiaalihuollon erityistyöntekijä

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon erityistyöntekijän tehtäviin on tehtävän edellyttämä peruskoulutus ja sen lisäksi suoritettu soveltuva erikoistumiskoulutus tai jatkotutkinto.

Tarkempia säännöksiä erityistyöntekijän tehtävän edellyttämästä erikoistumiskoulutuksesta tai jatkotutkinnosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Sosiaalihuollon johtotehtävät

Kelpoisuusvaatimuksena kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollon tai sosiaali- ja terveydenhuollon pääasiassa hallinnollisiin johtotehtäviin on 3 §:n mukainen kelpoisuus tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus sekä niiden lisäksi riittävä johtamistaito.

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalityön ammatillisiin johtotehtäviin on 3 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito.

Kelpoisuusvaatimuksena lasten päivähoi-

don ammatillisiin johtotehtäviin on 7 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito.

Kelpoisuusvaatimuksena muihin asiakastyön ohjausta sisältäviin sosiaalihuollon johtotehtäviin on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito.

11 §

Muut sosiaalihuollon ammatilliset tehtävät

Kelpoisuusvaatimuksena sosiaalihuollon muihin ammatillisiin tehtäviin on tehtävään soveltuva ammattitutkinto tai muu soveltuva koulutus.

Erytyiset säännökset

12 §

Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista

Jos sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävään ei saada henkilöä, jolla on säädetty kelpoisuus, tehtävään voidaan ottaa enintään vuodeksi henkilö, jolla suoritettujen opintojen perusteella on riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta poiketa sosiaalihuollon tehtävissä vaadittavista kelpoisuuksista ei sovelleta sosiaalityöntekijään, jolla on sosiaalihuoltolain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu oikeus päättää kiireellisissä tapauksissa tahdosta riippumattoman huollon antamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2005.

Jos muussa lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen asetukseen sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista (804/1992),

on sen sijasta sovellettava tätä lakia.

14 §

Sosiaalityöntekijä

Tehtäviä, joihin tämän lain mukaan vaaditaan sosiaalityöntekijän kelpoisuus, voi hoitaa myös henkilö, joka tämän lain voimaan tullessa oli kelpoinen vastaavaan tehtävään sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 2 §:n 1 momentin tai mainitun asetuksen siirtymäsäännösten nojalla.

Opiskelija, joka tämän lain voimaan tullessa on hyväksytty yliopistoon opiskelemaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaisia opintoja, on opinnot suoritettuaan kelpoinen tässä laissa tarkoitettuihin sosiaalityöntekijän tehtäviin edellyttäen, että opinnot suoritetaan loppuun viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2008.

Tarkempia säännöksiä 1 momentin soveltamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Lastentarhanopettaja ja sosiaaliohjaaja

Tehtäviä, joihin tämän lain mukaan vaaditaan kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, voi hoitaa myös henkilö, joka on suorittanut varhaiskasvatukseen suuntautuneen kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkinnon tai opistoasteisen lastentarhanopettajan tutkinnon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä sekä muita tehtäviä, joihin tämän lain mukaan vaaditaan korkeakoulututkinto, voi hoitaa myös henkilö, joka on ennen tämän lain voimaantuloa suorittanut tehtävään soveltuvan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa edeltäneen ammattikorkeakoulututkinnon, opistoasteisen sosiaali- tai terveydenhuoltoalan ammatillisen tutkinnon taikka muun sellaisen tutkinnon, joka on tuottanut kelpoisuuden sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 4 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin mainitun asetuksen siirtymäsäännösten

nojalla.

16 §

Lähihoitaja

Tehtäviä, joihin tämän lain mukaan vaaditaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustutkinto, voi hoitaa myös henkilö, joka on ennen tämän lain voimaantuloa suorittanut tehtävään soveltuvan kouluasteisen sosiaali- tai terveydenhuoltoalan ammatillisen tutkinnon tai muun sellaisen tutkinnon, joka on tuottanut kelpoisuuden sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin mainitun asetuksen siirtymäsäännösten nojalla.

17 §

Muut siirtymäsäännökset

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, henkilö, joka hoitaa tai on hoitanut tämän lain 3—11 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ennen tämän lain voimaantuloa syntyneessä virkat- tai työsuhteessa ja jolle on myönnetty erivapaus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, voi jatkaa tehtävän hoitamista tai hoitaa muita vastaavia tehtäviä sen mukaan, kuin erivapauden myöntämistä koskevassa päätöksessä määrätään.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö, joka hoitaa tämän lain 3—11 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ennen tämän lain voimaantuloa syntyneessä virka- tai työsuhteessa ja jonka ei voida katsoa täyttävän tässä laissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia, voi jatkaa tehtävien hoitamista sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään. Jos henkilö on otettu hoitamaan tehtävää sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen 7 §:n nojalla, hän voi jatkaa tehtävän hoitamista enintään mainitussa säännöksessä tarkoitettuna määrääjän päättämiseen asti.

Mitä 2 momentissa säädetään, koskee myös henkilöä, joka hoitaa tämän lain 3—11 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä itsenäisenä ammatinharjoittajana tai sosiaalipalveluja tarjoavan yh-

teisön palveluksessa yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua luvan perusteella, joka on saatu ennen tämän lain voimaantuloa, taikka ilmoituksen perusteella, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 2005

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

608/2005

Valtioneuvoston asetus

sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista

Annettu Helsingissä 29 päivänä heinäkuuta 2005

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä, säädetään sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29 päivänä huhtikuuta 2005 annetun lain (272/2005) nojalla:

1 §

Varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 7 §:n mukaiset varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet opinnot ovat yhteensä vähintään 60 opintopisteen laajuiset.

2 §

Erikoistumiskoulutus

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 9 §:n mukaisena erikoistumiskoulutuksena tai jatkokutkintona:

1) erityislastentarhanopettajan tehtäviin ovat:

a) yliopistojen tutkinnoista annetun asetuksen (794/2004) 19 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiset opinnot;

b) kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen (576/1995) 14 §:n 2 momentin mukaiset erityisopettajan opinnot; taikka

c) kasvatustieteellisistä tutkinnoista ja opinnoista annetun asetuksen (530/1978) 35 §:n mukaiset erilliset erityisopettajan opinnot;

2) kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän tehtäviin on kasvatus- ja perheneuvonnan erikoistumiskoulutus tai siihen rin-

nasteinen vähintään lukuvuoden pituinen ennaltaehkäisevään työhön sekä lasten ja perheiden kohtaamiseen valmiuksia antava erikoistumiskoulutus.

3 §

Sosiaalityöntekijän kelpoisuus siirtymäsääntöksen mukaan

Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaisesti kelpoinen sosiaalityöntekijän tehtäviin on:

1) se, joka ennen 1 päivää elokuuta 2005 on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja vähintään 55 opintoviikon laajuiset sosiaalityön opinnot, joihin sisältyy ohjattu harjoittelu mukaan luettuna käytännön opetusta vähintään 15 opintoviikkoa sekä sosiaalityön alueeseen kuuluvan pro gradu -tutkielman;

2) se, joka ennen 1 päivää elokuuta 2005 on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon, johon sisältyy vähintään aineopinnot tai cum laude approbatur -arvosana sosiaalipolitiikassa tai yhteiskuntapolitiikassa ja joko tutkintoon sisältyvät tai sen lisäksi suoritettavat riittävät sosiaalityön opinnot;

3) se, joka ennen 1 päivää elokuuta 2005 on suorittanut sosiaalihoitajan tutkinnon tai siihen rinnasteisen Svenska social- och kommunalhögskolan -nimisen Helsingin yliopiston yksikön tutkinnon;

4) se, joka on suorittanut sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan korkeakou-

lussa järjestetyn sosiaalityöntekijän pätevyystymiskoulutuksen vuoden 1992 loppuun mennessä;

5) sosiaalijohtajan ja sosiaalisihteerin virkoja lukuun ottamatta se, joka ennen vuotta 1984 on suorittanut virkaan soveltuvan korkeakoulututkinnon ja ennen vuoden 1983 loppua on toiminut sosiaalityön tehtävissä vähintään yhdeksän kuukautta; sekä

6) se, joka on kelpoinen sosiaalityöntekijän virkaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 67 §:n mukaan.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuiksi riittäviksi sosiaalityön opinnoiksi katsotaan:

1) ennen 1 päivää elokuuta 2005 suoritettua vähintään 30 opintoviikon laajuiset sosiaalityön opinnot;

2) ennen 1 päivää elokuuta 1999 suoritettua vähintään 20 opintoviikon laajuiset sosiaalityön opinnot;

3) ennen vuotta 1986 suoritettua vähintään 13 opintoviikon laajuiset sosiaalityön opinnot tai ennen vuotta 1986 suoritettua kasvatusneuvolan erikoistumiskoulutus;

4) vuosina 1978—1981 Helsingin ja Jyväskylän yliopistossa järjestettyjen sosiaalityön täydennyskursseiden oppimäärä; sekä

5) Svenska Medborgarhögskolan -nimisessä korkeakoulussa suoritettu sosionomin tutkinto, jossa sosiaalihuolto on pääaineena.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin virkoihin soveltuvaksi korkeakoulututkinnoiksi katsotaan:

1) Tampereen yliopistossa suoritettu nuorisotyön tutkinto tai yhteiskunnallinen tutkinto, johon sisältyy vähintään keskikurssi sosiaalipolitiikasta;

2) ylempi tai alempi korkeakoulututkinto, johon yhteiskunta- tai käyttäytymistieteellisen pääaineen lisäksi sisältyy arvosana sosiaalipolitiikassa tai yhteiskuntapolitiikassa;

3) sosiaalihoitajan tutkinto;

4) diakonitutkinto; sekä

5) seurakuntakuraattoritutkinto.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2005.

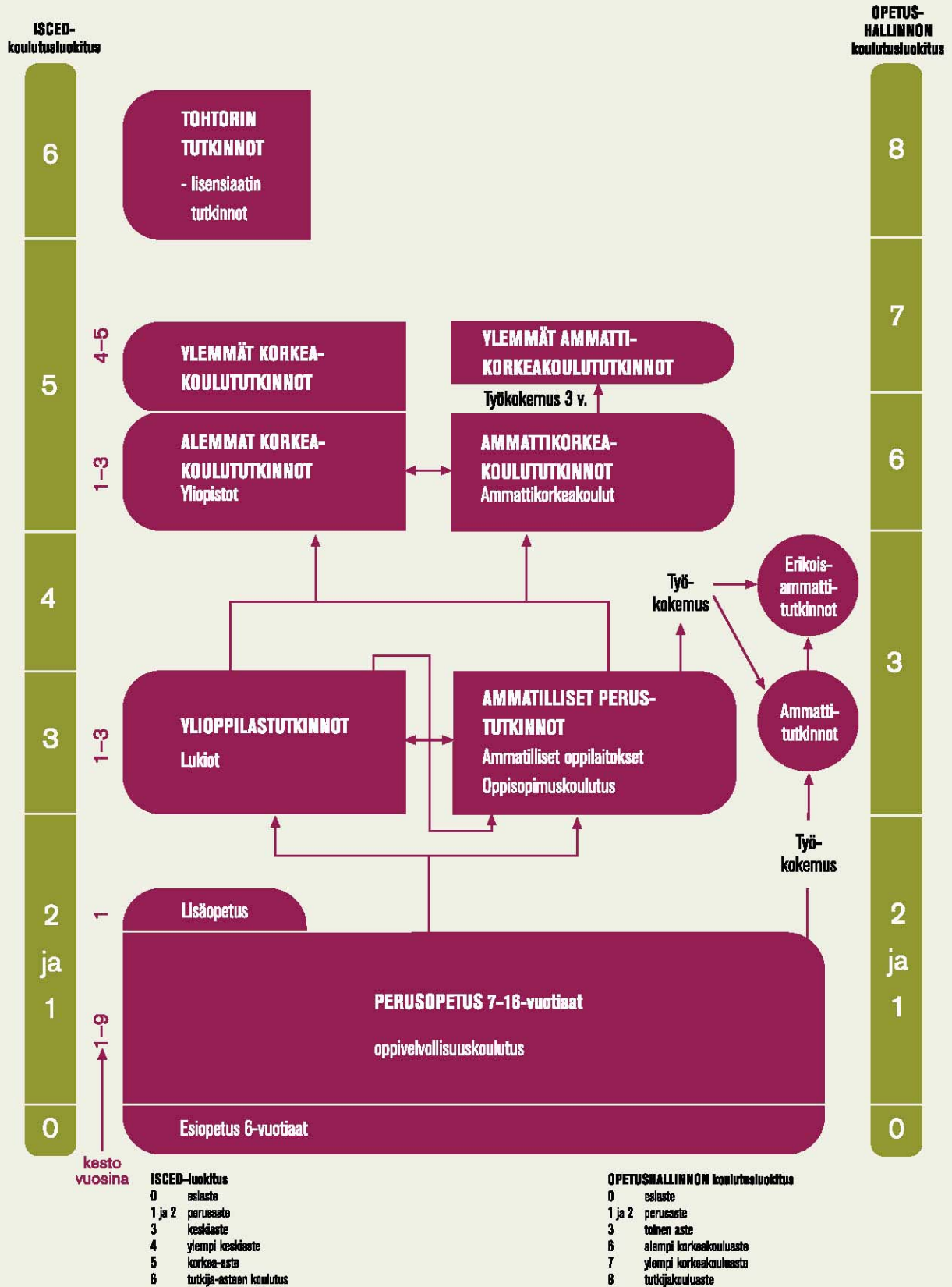
Tällä asetuksella kumotaan sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista 21 päivänä elokuuta 1992 annettu asetus (804/1992) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Helsingissä 29 päivänä heinäkuuta 2005

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

Hallitussihteeri *Lotta Silvennoinen*

SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

- 2007: 1 Tasa-arvo valtatiellä. Hallituksen tasa-arvo-ohjelman 2004-2007 loppuraportti. (Julkaistaan ainoastaan verkossa www.stm.fi)
ISBN 978-952-00-2258-7 (PDF)
- 2 Men and Gender Equality Policy in Finland.
ISBN 978-952-00-2269-3 (pb)
ISBN 978-952-00-2270-9 (PDF)
- 3 Hyvinvointi 2015 -ohjelma. Sosiaalialan pitkän aikavälin tavoitteita.
ISBN 978-952-00-2275-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2276-1 (PDF)
- 4 HTP-arvot 2007. Haitallisiksi tunnetut pitoisuudet.
ISBN 978-952-00-2307-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2308-9 (PDF)
- 5 Seulontaohjelmat. Opas kunnille kansanterveystyöhön kuuluvien seulontojen järjestämisestä. Screeningprogram. Handbok för kommuner om ordnande av screening som ett led i folkhälsoarbetet.
ISBN 978-952-00-2309-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2310-2 (PDF)
- 6 Leena Tamminen-Peter, Maj-Britt Eloranta, Marja-Leena Kivivirta, Eija Mämmelä, Irma Salokoski, Arja Ylikangas. Potilaan siirtymisen ergonominen avustaminen. Opettajan käsikirja.
ISBN 978-952-00-2313-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2314-0 (PDF)
- 7 Sairauspoissaolokäytäntö työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyönä.
ISBN 978-952-00-2317-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2318-8 (PDF)
- 8 Arbetsplatsen och företagshälsovården i samarbete om sjukskrivningspraxis
ISBN 978-952-00-2319-5 (inh.)
ISBN 978-952-00-2320-1 (PDF)
- 9 Nationell beredskapsplan för en influensapandemi. (Publiceras bara på Internet www.stm.fi).
ISBN 978-952-00-2325-6 (PDF)
- 10 National preparedness plan for an influenza pandemic. (Published only at Internet www.stm.fi).
ISBN 978-952-00-2326-3 (PDF)
- 11 Toimeentulotuki. Opas toimeentulotukilain soveltajille. 6. korj. p.
ISBN 978-952-00-2334-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2335-5 (PDF)
- 12 Utkomststöd. Handbok för tillämpning av lagen om utkomststöd.
ISBN 978-952-00-2336-2 (inh.)
ISBN 978-952-00-2337-9 (PDF)
- 13 Asumista ja kuntoutusta. Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeva kehittämissuositus.
ISBN 978-952-00-2338-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2339-3 (PDF)
- 14 Sosiaalialan ammatillisen henkilöstön tehtävärakennesuositus. Toim. Pirjo Sarvimäki, Aki Siltaniemi.
ISBN 978-952-00-2366-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2367-6 (PDF)

- 2007: 15 Säker läkemedelsbehandling. Nationell handbok för genomförande av läkemedelsbehandling inom social- och hälsovården.
ISBN 978-952-00-2368-3 (inh.)
ISBN 978-952-00-2369-0 (PDF)
- 16 Kvalitetsrekommendation för främjande av hälsa.
ISBN 978-952-00-2372-0 (inh.)
ISBN 978-952-00-2373-7 (PDF)
- 17 Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen. Toimintaohjelma 2007-2011.
ISBN 978-952-00-2376-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2377-5 (PDF)
- 18 Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset valtio-, kunta- ja yksityissektorilla
ISBN 978-952-00-2392-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2393-5 (PDF)